درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ցանսափ տաճարին դռները, որ մօտ երեք տարիէ ի վեր բաց էին Հարաւային Ափրիկէի մէջ, սկսած են դառնալ իրենց ծխնիներուն վրայ, վերջնապէս գոցուելու համար, եւ շատ հաւանական է որ այսօր վաղը հասնի վերջնական հաշտութեան լուրը, որուն կը սպասէ բոլոր աշխարհը ոչ նուազ անհամբերութեամբ քան նոյն ինքն Անգլիացիները: Անոնք որ հետեւած են մեր Քաղաքական Տեսութիւններուն, արդէն գիտեն որ պոէր պատուիրակներուն Բրէթորիա երթալը իմացուելուն պէս, որոնք հաշտութեան առաջարկներ ընելու կ'երթային Լորտ Քիչների, մենք այն անփոփոխ կարծիքէն եղանք թէ այս անգամ սկըսուած բանակցութիւնները վերջնական խաղաղութեան ելքի մը պիտի յանգէին անշուշտ: Այս հաստատուն գաղափարնիս հիմնած էինք սա իրողութեան վրայ թէ Պոէրները հրաժարած էին անկախութիւն պահանջելէ: Ասոր բնական հետեւանքն այն կ'ըլլար որ Անգլիացիներն ալ պիտի հրաժարէին անպայման անձնատուութիւն պահանջելէ: Այս երկու էական դժուարութիւնները հարթուելէ ետքը՝ մնացեալ երկրորդական խնդիրները պիտի կրնային կարգադրուիլ ո՛ր եւ է կերպով: Եւ ահա այսօր իրերը ուրիշ վիճակ մը չունին, բայց թէ այնպիսի ընթացք մը՝ որ ամէն ժամանակէ աւելի յուսալի կը ցուցնէ խաղաղութեան վերադարձը Թրանսվալ եւ Օրանժ, այնպէս որ կարելի է ըսել թէ Էտուարտ Է. Թերեւս բաղդ կ'ունենայ պատերազմը վերջացած տեսնել իր թագադրութեան հանդէսէն առաջ, ինչպէս կը ցանկայ այնքան:

Խաղաղութեան վերահաստատութենէն անմիջապէս ետքը տեսնուելիք բանը այն պիտի ըլլայ որ Անգլիացիները քիչ ժամանակէն պիտի ջանան Պոէրներուն այնպէս մը մոռցնել տալ իրենց պարտութեան հետեւանքը եւ անկախութեան կորուստին ցաւը, որ հաւանօրէն Պոէրները ամէնէն աւելի անձնուէր պիտի դառնան իրենց նկատմամբ: Ու այն ատեն երեւակայել պէտք է թէ Անգլիա ի՛նչ քաջարի բազուկներ կ'ունենայ իր տրամադրութեան տակ՝ յանձին Պոթայի, Տըլարէի, Տէվէթի, Քրուեցինկէրի, Քրոնեէի, եւն. նման քաջերու եւ իրենց զինակիցներու, ի դէպ ո եւ է պատերազմի: Բնականաբար Անգլիա կը կշռէ այս պարագան, հետեւաբար հաշտութիւնը կը հիմնէ այնպիսի պայմաններու վրայ որ անհաշտելի ատելութիւն, անմոռանալի վիշտ եւ անդարմանելի սրտաբեկութիւն չպատճառեն քաջամարտիկ Պոէրներուն, որոնք թէեւ վերջ ի վերջոյ ստիպուած ըլլան խոնարհիլ անբաղդատելի կերպով մեծ ուժի եւ զօրութեան առջեւ: Բայց այս վերջինները դեռ այդ վիճակին չհասած, բոլոր աշխարհը հնչեցուցին իրենց զարմանահրաշ քաջագործութիւններով եւ տիեզերական պատմութիւնը զարդարեցին դիւցազնական էջերով: Այդպիսի ժողովուրդի մը վրայ նուաստացուցիչ պայմաններ չեն դրուիր եւ ամէնէն աւելի Անգլիացիներն են որ չեն դներ: Երբ հրատարակուին հաշտութեան պայմանները, պիտի տեսնուի թէ լոկ ենթադրութիւն չեն այս տեսութիւնները:

* * Ֆրանսայի Նախագահ Պ. Լուպէի այցելութիւնը Ռուսիոյ կայսեր, կատարուեցաւ ճշդիւ այն ծրագրին համաձայն, որ որոշուած էր: Բայց որովհետեւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան եւ Ռուսիոյ Ինքնակալութեան միջեւ հաստատուած դաշնակցութիւնն այլ եւս խնդիր չի վերցներ, Նախագահական այս այցելութիւնը նոր բան մը չաւելցուց որ քաղաքական աշխարհին համար ուշագրաւ ըլլայ: Ոչ ալ Ռուսիոյ կայսեր երկրորդ այցելութիւնն աւելի նոր զարկ մը տուած էր երկու ազգերու միջեւ կեցած բարեկամութեանը: Ռուսիա եւ Ֆրանսա մտերիմներ են որ կրնան ստէպ այցելել իրարու՝ առանց ուրիշներու մասնաւոր ուշադրութիւնը լարելու կամ հետաքրքրութիւնը գրգռելու: Միայն թէ կայ կարեւոր բան մը որ դեռ չհասկցուեցաւ բնաւ, այն է թէ գոյութեան ի՛նչ պէտք ունի Ֆրանքօ-Ռուս դաշնակցութիւնը, եթէ 1. Իրօք մէկ կողմ դրուած է վերջնապէս Ալզաս-Լորէնի խնդիրը. 2. Եթէ լոկ պաշտպանողական է եւ ո՛չ յարձակողական, քանի որ ո՛չ Ֆրանսայի եւ ո՛չ Ռուսիոյ վրայ յարձակում ընելու դիտում կայ ո՛ եւ է տէրութեան մտքին մէջ՝ առանց մէկին կամ միւսին կողմէ առիթ տրուելու: Բայց ինչպէս որ Մոսկուայի արշաւանքէն (1812ին) եւ Խրիմի պատերազմէն ետք ոչ ոքի մտքէն չէր անցներ թէ օր մը կրնային դաշնակցիլ Ֆրանսա եւ Ռուսիա, այդ երկու անհաշտ ոսոխները, նոյնպէս ո՛չ ոք կրնայ գուշակել այժմէն թէ քաղաքականութիւնը ի՛նչ դարձուածներ կրնայ առնել մօտաւոր կամ հեռաւոր ապագայի մը մէջ եւ թէ ինչե՛ր վերապահուած են արդի Զինակցական խմբակներուն, որոնք երեք են. Երրեակը, Երկեակը եւ միւս Երկեակը (Անգլօ-Ճաբոն):

Բայց հիմակուհիմա քաղաքական հորիզոնը կատարելապէս պայծառ է, եւ ո՛չ մէկ ամպ կը մթագնէ զայն, ինչպէս ըսաւ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը, Պ. Բրինէթի, որ միեւնոյն ժամանակ ըրաւ ճիշդ միեւնոյն յայտարարութիւնները, զորս ըրած էին Պիւլով եւ Կոլուխովսքի, ի մասին Երրեակ Զինակցութեան վերանորոգութեանը, հաստատելով ինքն ալ իր կողմէն թէ ամէն տարակոյսէ վեր է անոր շարունակութիւնը: Ըսել է բոլորովին յօդս ցնդեցան ամէն անոնց յոյսերը որ կը կարծէին թէ Իտալիա պիտի բաժնուի Երրեակ Զինակցութենէն եւ պիտի միանայ Երկեակին հետ: Այս մասին ալ մեր անփոփոխ տեսութիւնը սկիզբէն ի վեր այն եղած է, ինչպէս կը յիշեն անշուշտ ընթերցողները, թէ քաղաքական աշխարհի արդի վիճակին մէջ բնաւ հաւանական չէր որ Իտալիա բաժնուէր իր դաշնակիցներէն, միանալու համար անոնց ոսոխներուն: Կը կարծեմ թէ այլ եւս ժամանակն եկած է իբր իրողութիւն ընդունելու Երրեակ Զինակցութեան վերանորոգութիւնը, քանի որ զայն կազմող երեք ազգերու Խորհրդարաններուն մէջ ալ համեմատ յայտարարութիւններ եղան անոր շարունակութեան նկատմամբ:

* * Բայց եթէ աչքերնիս պահ մը վերցնենք քաղաքական խնդիրներու վրայէն, առաջին գլխաւոր անցքը, որ ցայտուն կերպով վեր կը ցցուի, Մարթինիքի եւ շրջականներուն աղէտալի արկածէն ետքը, Հումպեր-Քրաւֆորտի հսկայ խարդախութեան գործն է, որ բովանդակ Ֆրանսայի մամուլին ու հասարակաց կարծիքին հետ կը յուզէ նաեւ համաշխարհային լրագրութիւնը ու դատողութիւնը: Այլ եթէ այդ ամօթալի գործը մէկ կողմէ ստուեր կը ձգէ Ֆրանսայի դատական կազմակերպութեան կամ մարմնոյն վրայ, միւս կողմէ նոր առիթ մը կ'ընծայէ հաստատելու թէ դարձեալ Ֆրանսայի մէջ է որ անողոք խստութեամբ կը հալածուին ոճրագործները, ի՛նչ դիրքի եւ ազդեցութեան տէր ալ ըլլան անոնք: Հետեւապէս, ո՛րչափ ստոյգ է թէ Ֆրանսայի մէջ միայն կրնային ծնունդ առնել վիլսոնականութեան, Բանամայի, պուլանժէականութեան, Տրէյֆիւսի նման խնդիրները, ինչպէս եւ ներկայ Հումպեր-Քրաւֆորտեան 100 միլիոն ֆրանքնոց խարդախութեան գործը, նոյնչափ ճշմարիտ է թէ ամէնէն աւելի Ֆրանսայի մէջ է որ անոնց հեղինակները կատարեալ ազատութեամբ եւ անաչառ դատավարութեամբ կը հետապնդուին, եւ երբ գտնուին, կը դատուին ու կը պատժուին առանց խնայելու անոնցմէ, համբաւի, նախկին ծառայութեանց, եւն.: Մինչ, ընդհակառակը, Ռուսիոյ մէջ գնդապետ Կրիմի ահռելի մատնութեան գործը ոչ ոք գիտցաւ տակաւին թէ ինչ գոյն առաւ, ինչ դատապարտութիւն կրեց ինքը եւ ինչ վիճակ ունեցաւ: Սակայն այս վերջինին բրած մատնութիւնները շատ աւելի ծանրակշիռ էին ու իրական քան Տրէյֆիւսի վերագրուածները, որոնք երբեմն ալեկոծեալ ծովու մը պէս ծփացուցին բովանդակ Ֆրանսա եւ աշխարհ համօրէն:

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կենդանիներու շարժումներ կատարելու ընդոծին յատկութիւնը կամ ունակութիւնը կամաւոր շարժում կ'անուանուի, որուն նպատակն է ամբողջ մարմինը կամ մարմնոյն մէկ քանի մասերը շարժման մէջ դնել: Ջիղերն են շարժման գլխաւոր գործարանները՝ որոնք կամքի ներգործութեան տակ կծկուելով այլեւայլ շարժումներ առաջ կը բերեն: Ջիղերը մարմնոյն հաստատուն մասերուն եւ լծակներուն վրայ կ'ազդեն. այս հաստատուն մասերն են երբեմն ոսկրեր, երբեմն թեփերը, մերթ խեցին եւ մերթ կրճիկը: Այս ներգործութեան որոշիչ յատկութիւնն է կծկուելու կարողութիւնը, այսինքն կամքի կամ ո եւ է գրգռիչ պատճառի մը ազդեցութեան տակ կարճնալու կարող ըլլալնին: Երբ ջիղեր մը կծկուի, կը կարճնայ եւ հետեւաբար կը ջանայ իրարու մօտեցնել իր երկու կցման կէտերը. երբ այս երկու կէտերէն մէկը անշարժ ըլլայ, միւսը միայն շարժման մէջ կը դրուի: Ջիղերներու զօրութիւնը կախում ունի իրենց հաստատութենէն եւ կցման եղանակէն. արդարեւ ջիղեր մը ա՛յնչափ աւելի զօրաւոր կերպով կ'ազդէ որչափ որ նուազ շեղութեամբ կցուած ըլլայ ոսկրի մը հետ եւ մանաւանդ ազդեցութիւնը մեծագոյն կ'ըլլայ, երբ կցումը ուղիղ անկեան ներքեւ է. իրօք, այս պարագային, զօրութիւնը չի կորսուիր:

Ջիղերներու վրայ այս համառօտակի տեսութիւնը ընելէ ետք, դառնանք կենդանիներու շարժման: Ամէնէն անկատար կենդանիները խիստ սահմանափակ շարժումներ միայն կը կատարեն. ընդծովեայ ժայռերու եւ կամ ծովային բոյսերու վրայ մակաբոյծ մանրադիտական կենդանիներ, միայն իրենց մարմնոյն այլեւայլ մասերը կրնան շարժել, բայց չեն կրնար տեղափոխուիլ. ուրիշ ոչ նուազ ծովային կենդանիներ ալ այս տեսակ կազմութիւն ունին. սակայն եւ այնպէս կենդանիներու մեծագոյն մասը կրնան ազատօրէն տեղափոխուիլ երկրի վրայ, հեղանիւթ տարրերու մէջ եւ երբեմն ալ՝ շնորհիւ իրենց կատարելագործուած տեղաշարժիչ գործարաններու կազմութեան ու զարգացման, սքանչացում առթելով իրենց արագ շարժումներով: Պարզ կազմութեամբ կենդանիներուն ջիղերը, մորթի ներքին երեսի վրայ հաստատուած են եւ իրենց կծկումով ծալքեր կը կազմեն, որոնցմով կը կատարուի շարժումը. բայց կատարելագործուած կենդանիներու վրայ կը տեսնենք կարծր մասերու գոյութիւն մը, որուն վրայ կը հաստատուին ջիղերը եւ կը նպաստեն մարմնի զանազան մասերուն միանգամայն շարժելու: Առաջնոյն են տիպար յօդաւորները եւ երկրորդին՝ ողնաւորները:

Կենդանիի մը՝ իր վարած կեանքին համեմատ, անդամներու կազմակերպութիւնն ու շարժումը մեծապէս կը փոխուի, մանաւանդ անդամներունը, որոնք բարձրագոյն կարգի կենդանիներու տեղաշարժիչ էական գործարաններն են: Ողնաւոր կենդանիներէն ոմանք երկրի վրայ շարժելու վիճակուած են, ուրիշներ օդի մէջ սրանալու կամ ջուրի մէջ ապրելու եւ վերջապէս կարգ մը կենդանիներ ալ երկրի երեսին վրայ սողալու: Բոլոր այս կենդանիներուն կմախքը գրեթէ միեւնոյն տարրերէ կազմուած է, բայց իր այլեւայլ մասերը կրնան զարգանալ կամ պակսիլ, անհետանալ իրենց վարելու պաշտօնին համեմատ:

Քալուածք.—Երկրի երեսին վրայ ապրող եւ չսողացող կենդանիներու մարմինը անդամներու վրայ կանգնած է. միայն մարդուս համար ստորին անդամները կը ծառայեն այս պաշտօնին, բայց կաթնասուններուն առջեւի անդամներն ալ նոյն պաշտօնին կը ծառայեն եւ այս վերջին պարագային մէջ ալ ոտքի վրայ կենալը այնքան յոգնութիւն չի պատճառեր, վասն զի յեցման խարիսխը շատ ընդարձակ ըլլալուն կենդանին մեծ ճիգերու չի կարօտիր հաւասարակշռութեան մէջ կենալու համար. այսպէս կը տեսնենք որ չորքոտանիները — ինչպէս ձիերը — երկար երկար ժամանակ կրնան կանգուն մնալ, առանց պառկելու: Այս տեսակ կենդանիներու ոտքին յատակը (թաթը) հարկ չէ որ ընդարձակ ըլլայ, վասն զի եթէ ընդարձակ ըլլար, ոտքերը պիտի ծանրանային եւ դժուարաւ պիտի կարենային տեղերէն շարժիլ: Ընդհակառակը, պէտք է որ իւրաքանչիւր անդամ նուրբ եւ հետեւաբար դիւրաշարժ ըլլայ: Վազող կենդանիներուն, ինչպէս եղջերուներուն եւ ձիերուն անդամները երկար ու բարակ, այլ դիմացկուն ցուպի ձեւով են, որուն յատակը գրեթէ ուռած չէ եւ մատներուն ձեւը այնքան կը նուազի որ ձիերու թաթի եւ ափի ոսկրերը մէկի կը վերածուին: Բայց երբ մարմինը երկու ոտքի վրայ կը կանգնի, որպէս զի կարենայ հաւասարակշռութիւնը պահել, պէտք է որ ոտքերու մէջտեղի խարիսխը բաւական լայն ու երկար ըլլայ, ինչպէս կը տեսնենք մարդոց եւ թռչուններուն վրայ. զի մարմինները կանգուն մնալու եւ չգլտորելու համար՝ հաւասարակշռութեան մէջ մնալու են, իրենց ծանրութեան կեդրոնը խարիսխի յեցման կէտերու մէջ պահելով. զարտուղութիւն մը չեն այս մասին նաեւ արհեստական յօր'նուածութիւնները, ինչպէս Պալոնեայի եւ Բիզայի աշտարակները, որոնց հակումները կը սքանչացնեն մարդս, մանաւանդ Պալոնեայի աշտարակը, որ 50 մէթր բարձրութիւն ունի եւ ուղղաձիգէն կը շեղի իբր 2½ մէթր, սակայն այդ ճարտարապետական հրաշալիքն ալ հիմնուած է հաւասարակշռութեան պայմաններուն վրայ, այն է ծանրութեան կեդրոնը կ'իյնայ ու կը մնայ խարիսխին մէջ: Քալելու կարողութիւնը՝ կենդանիներուն մէջ՝ ծնելէն յետոյ, ուշ կամ կանուխ կը սկսի. կան կենդանիներ, որոնք ծնելէ ետք անմիջապէս կրնան քալել, կան որ ժամանակաւոր ու պարբերական շրջաններու կը կարօտին, մինչեւ որ փափուկ կրճիկները կարծրանան ու ոսկոր ըլլան, նուրբ նեարդները զօրանալով ձգական ջիղեր ըլլան:

Թռիչք.—Երբ կենդանի մը օդին մէջ թռչելու սահմանուած է, առջեւի անդամներու օգնութեամբ կը կատարէ այս շարժումը: Ընդհանրապէս ձուածիններէն են թռչողները. բայց կաթնասուններէն ոմանք ալ, ինչպէս չղջիկները կրնան թռչիլ. բնութիւնը այս կենդանիներուն նոր ու յատուկ գործարան չէ տուած թռչելու համար, այլ բազուկի եւ ծղիի ոսկրերը միեւնոյն մնալով հանդերձ՝ մատները խիստ երկնցած են, իրարմէ հեռացած, եւ կը ծառայեն իրենց մորթին մէկ ծալուածքը տարածելու հովանոցի մը երկաթեայ ճիլերուն պէս. այս ծալքի պաստառը մինչեւ իրենց ոտքերուն կրունկը կը հասնի: Մէկ քանի սկիւռներ եւ չղջիկներուն մէկ տեսակը՝ որ կալեոբիթէք անուամբ ծանօթ է, թէեւ չեն կրնար թռչիլ, բայց կրնան վայրկեան մը օդին մէջ կենալ եւ իրենց անկումը ուշացնել, այս պարագային իրենց մորթին մէկ ծալքը կ'երկարին մէկ անդամէն միւսը, օդապարիկի անկարգելին պէս:

Իսկ հաւեղէնները թռչելու համար յատուկ մասեր ունին, որոնք են փետուրներ. կմախքն ալ բաւական փոխուած է. առջեւի անդամները տեսակ մը թիակներ կը կազմեն, որոնք թեւեր կը կոչուին: Բազկոսկրը, ծղոսկրը եւ ճաճանչոսկրը գրեթէ կաթնասուններուն համապատասխանող ոսկրերուն նման են, դաստակը երկու ոսկրերէ կը բաղկանայ, ափը միակ ոսկրէ մը կազմուած է եւ երկու ճիւղեր ունին, որոնք իրենց ծայրերով իրարու հետ կը միանան: Թեւին մեծ փետուրները ծղոսկրին, ափին եւ մատոսկրերու վրայ հաստատուած են: Երբ թռչուն մը կ'ուզէ օդին մէջ բարձրանալ, վեր կը վերցնէ բազկոսկրը, առանց ծղին տարածելու, յետոյ ծղին կը տարածէ եւ բազուկը ուժով վար կը խոնարհէ: Եւ որովհետեւ թռչունները թռչելու համար ջիղերային մեծ զօրութիւն ունենալու են, իրենց կմախքին միւս մասերն ալ, որոնց վրայ մկանունքները հաստատուած են, զգալի տարբերութիւն մը ունին. այսպէս լանջոսկրը մեծկակ է եւ նրբածայր դանակի պէս ուռոյց մը ունի, որուն վրայ կը կցուին թեւին ջիղերը: Անրակը կրկին է. վերջապէս թռչուններուն փորոտեաց եւ մկանունքներուն մէջ օդային պարկեր կան, որով ծանրութիւննին կը թեթեւնայ, եւ այսպէս քմահաճ ու ազատ ելեւէջներ կ'ընեն օդին մէջ: Թռչուններուն պէս, շատ մը միջատներ կրնան օդին մէջ բարձրանալ. անոնց թեւերը թիթեղակերպ յաւելուածներու ձեւն ունին, երկու թաղանթէ կազմուած են եւ հաստատուած եղջերային կարծր մասերու վրայ:

Լողք.—Բազմաթիւ կենդանիներ ջուրին մէջ ապրելու սահմանուած եւ լայն տարրին մէջ լողալու յատկութեամբ օժտուած են: Երբ կենդանիի մը անդամները թէ՛ քալելու եւ թէ լողալու միանգամայն կը ծառայեն, անոնց ծայրերը ընդհանրապէս լայն կ'ըլլան եւ թիակի մը կը նմանին. այսպէս լողացող թռչուններուն—ինչպէս են սագերը, բադերը եւն.—ոտքերը մաշկապատ են, այսինքն մատները միացած են թաղանթով մը, որ ջուրին բաղխելու պաշտօնն ունին. լողացող կաթնասուններու, ինչպէս սամոյրին, անդամները նոյնպէս են: Բայց երբ կենդանին միմիայն ջուրին մէջ ապրելու սահմանուած է, կմախքը աւելի մեծ ու ակներեւ տարբերութիւններ կ'ընծայէ: Բազուկը եւ ծղին կարճ կ'ըլլան, ձեռքը շատ լայն եւ մատները միակ թաղանթով մը միացած. փոկերուն անդամները այս կերպ կազմութիւն մը ունին: Ձուկերու անդամները աւելի մեծ փոփոխութիւն մը կը ներկայեն. շատ մը պզտիկ ոսկրերով—փուշերով կազմուած են, որոնք կը յատկանշուին ճապուկ, դիւրաթեք եւ աճառային կակղութեամբ. ասոնք տեսակ մը ոսկրոտ կամարի մը վրայ հաստատուած են եւ իրենց վրայ ալ թաղանթ մը կայ, որ կը կազմէ լողակները, սակայն այս վերջինները, որոնք ձուկերու անդամոց տեղը կը բռնեն, քիչ կը նպաստեն իրենց շարժումներուն. ընդհակառակը, պոչն է ամէնէն զօրաւոր ու մղիչ գործարանը, որ կը լայննայ ջուրին վրայ զարնուելով ու արագ շարժումներ կատարելով եւ այսպէս օգնելով ձուկերու յառաջխաղացութեան: Բունի կազմութիւնը եւ փորին մէջ գտնուած փամփուշտի օդով լեցուիլն ու դատարկուիլն ալ ո՛չ նուազ կը սատարեն ձուկերու դիւրաշարժութեան եւ ընդոստ ի գոյժ ճախրելուն, այնպէս որ կան ձուկեր, ինչպէս սաղմոն կոչուածը, որոնք կրնան մէկ ժամուան մէջ 30—40 քիլոմէթր տեղ ընթանալ: Եթէ բաղդատութեան դրուի նաւերու կազմութիւնը ձուկերու եւ թռչուններու բնատուր մարմնոյն կազմին հետ, պիտի տեսնենք որ արհեստականը բնականէն ընդօրինակած է իր արդի նաւերու գոյութիւնը, որ զանազան շրջաններու մէջ ներկայ կատարելագործութեան հասած է:

Սողացում.—Ողնաւոր կենդանիներէն ոմանք՝ իրենց մարմնոյն բոլոր երկայնութեամբ գետնի վրայ կը քսուին եւ իրենց բունին օձապտոյտ ծածանման շրջաններովը տեղէ տեղ կը շարժին, կը սողան օձերուն պէս: Այս կարգի կենդանիներուն վրայ (որոնք սողուն կամ զեռուն—reptil կ'ըսուին) անդամներու հետքն անգամ չերեւիր. իրենց կմախքը միայն գլուխէ մը, ողնաշարէ եւ կողերէ կը բաղկանայ. կողերն իրենց վարի կողմէն ազատ են եւ իրենց շարժումովը կը նպաստեն կենդանիին տեղափոխութեանը, բայց երբ ուզեն արագ արագ յառաջխաղալ, այս բանիս մէջ կը յաջողին կարգ մը մանուածապատ դարձուածքներով, զորս կատարելու համար կենդանին իր մարմնոյն ծայրերէն մէկուն վրայ կը յենու ու միեւնոյն ատեն միւս ծայրը կը հեռացնէ. յետոյ այս ծայրին վրայ կը յենու եւ առաջին ծայրը կը մօտեցնէ եւ այսպէս շարունակաբար: Կենդանիներէն ոմանք իրենց մարմնոյն երկու ծայրերուն վրայ յաւելուած մը ունին, որուն միջոցաւ կրնան գետնի վրայ հաստատուիլ. այս կերպով եւ միանգամայն իրենց մարմինը փոփոխակի կծկելով ու երկարելով կը յառաջանան: Տզրուկներն այս կարգէն են:

Բաղէշ ՆԱՐԳԻՍ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

ՌՈՏՈՍԹՕՅԻ ՄԷՋ

1890 մարտ 19ին անխոհեմաբար ծագած հրդեհ մը շուտով ծաւալեցաւ Ս. Խաչ Թաղի դպրոցին մէջ եւ պահ մը ահուսարսափի մէջ թողուց ժողովուրդը, մինչեւ որ հրդեհին սաստկացած միջոցին վրայ հասաւ Դիմաքսեան Տ. Հմայեակ Սրբազան, ժամանակին Առաջն. Փոխանորդը՝ որ նոյն ժամուն մօտակայ թաղէ մը կը վերադառնար եւ իր քաջալերականներով շուարկոտ ամբոխին անձնուիրութիւնը գրգռեց, բայց չնչին կէսէն աւելին այրած ըլլալով՝ մնացած մասը ազատուեցաւ: Յաջորդ 12 տարիներու մէջ կարելի չեղաւ դպրոց մը կառուցանել: Հոս տեղն է շեշտելու որ հրդեհի դէմ ապահովագրութեան նախահոգ սովորութիւնը, որ շատ տեղեր ընդունուած է, մանաւանդ ազգ. շէնքերու մասին, դեռ մուտ գտած չէ Առաջնորդարանի ժողովներու մէջ եւ երբ այսպէս ակնունելի կամ անակնկալ ձախորդութիւններ կը պատահին՝ ամէն մարդ շուարած անճրկած կը մնայ:

Բանի մը տարիէ ի վեր մտադրութիւն կայ Ս. Թադէոս Թաղի կալուածները կամ գէթ մէկ մասը ապահովագրելու. ամէնէն աւելի հասութաբեր չորս կալուածներուն մօտ անցեալ տարի ահռելի հրդեհ մը պատահեցաւ. քիչ մնաց որ այդ կալուածներն ալ հրոյ ճարակ ըլլային, թէեւ բոլորովին անվնաս չանցաւ. քանի մը տասնեակ ոսկին բաւեց եղած վնասը գոցելու: Ազգային շրջանակներու մէջ եւ անկէ դուրս դարձեալ փափաք յայտնուեցաւ ապահովագրելու այդ կալուածները, բայց ցարդ իրականութիւն չէ գտած. աւելի լաւ է ուշ քան բնաւ, կ'ըսէ խոհեմ առած մը:

* * *

Հրդեհէն վերջ եկող գացող Թաղ. Խորհուրդները ի վիճակի չեն եղեր Ս. Խաչի հրկիզեալ դպրոցը վերաշինելու: Թուականէս 6—7 տարի առաջ, մէկ քանի կարող Թաղեցիներու նախաձեռնութեամբ գնուեցաւ վագֆ արսա մը, դիրազանցապէս յարմար կառուցանելի դպրոցին, բոլորովին հանդարտիկ միջավայրի մը մէջ, ամէն կողմէ պարտէզով շրջապատուած. այս յոյսն ալ՝ որով ատեն մը օրօրուեցան Թաղեցիները, դժբաղդաբար չիրականացաւ: Արդի խարխուլ շէնքը այլ եւս անբնակելի նկատուած է. ներկայ դըպրոցական շրջանի կէսէն սկսեալ տըղաքը փոխադրուած են մաս մը եկեղեցիին պահարանը, մաս մըն ալ վերնատունը. այսօրուան պաշտօնեաներուն թիւն է 5, ամսական պիւտճէ 1600 ղրուշ, երկսեռ աշակերտներու թիւը հազիւ 200, կեդր. Ուսումնական Խորհուրդի կրթական Ծրագրին հետեւողութեամբ միայն չորս տարիներու, այն է Նախապատրաստական բաժինէն զատ, տարրական եւ միջին դասընթացքներու բաժնուած: Իր համեստ հանդարտիկ վիճակին մէջ, հաւաքական անշուք դիրքին, բաւական գոհացուցիչ ճամբու մէջ է. բոլորովին անհիմն են Արեւելքի 4865 թուով Ռոտոսթօյէն Ս. Կ. ստորագրութեամբ պատահական թղթակցի մը տուած տեղեկութիւնները. այդ պարոնին՝ իրերու վիճա-

— 73 —

ԺԻՒՂ ՄԱՐԻ

ՌՕԶ-ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Ժ

ԺԱՆ ՔԼԷՐԺԱՆԻ ՎՐԷԺԸ

—Կրո՛ղ, կառապան, շատ գէշ թիւ մըն է կառքիդ թիւը, ըսած էր Վիլլօրիէ:

—Ուրիշներ կ'ըսեն թէ այդ թիւը բարեբաստիկ է, պատասխանած էր կառապանը:

Վիլլօրիէ յամրաբար կ'ուղղուէր դէպի Ս. Էլէօթէրի փողոցը, բայց չհամարձակեցաւ Ժէրօմի տան մօտերը երթալ: Եկեղեցին մօտ կանգ առաւ, յուսալով որ Ռէժին հոնկէ կ'անցնի: Այդ տեղն էր որ ժամադրութիւն կու տար Ռօզի եւ Ռէժինի:

Վիլլօրիէ հոն մնաց երկար ատեն, թէեւ կը վախնար որ ճանչցուի, սակայն դարձեալ ջերմ փափագ մը կը զգար տեսնելու զայն: Մինչեւ Ժէրօմի տան անկիւնը գնաց եւ արագօրէն քննեց տան պատուհանները, որոնք գոցուած էին վարագոյրներով: Ձայն մը եկաւ ականջին եւ դիտեց որ պարտէզին դուռը բոլորովին գոց չէր: Ետ դարձաւ եւ նորէն ականջ դրաւ: Այո՛, քանի մը հոգիներ կը խօսէին եւ լսել կարծեց Ռէժինի ձայնը: Պատին կրթնեցաւ, այնքան այլայլած ու տժգոյն էր որ կարծես թէ ոճիր մը գործած էր դեռ քիչ մը առաջ:

Փողոցը միշտ ամայի էր. ոչ մէկ անցորդ: Վիլլօրիէ դրան մօտեցաւ, որուն ետին կը խօսէին միշտ: Մեղմիւ եւ զգուշութեամբ հրեց դուռը, ինչ որ ներսիններուն ուշադրութիւնը չգրաւեց: Վիլլօրիէ յանդգնեցաւ նոյն իսկ ներս նայիլ:

Ռէժին հոն էր, կռնակը դարձուցած դըրան եւ նստած ծնողքին միջեւ նստարանին վրայ: Վիլլօրիէ տեսաւ զայն եւ շարունակեց նայիլ, աչքը առնելով բռնուելու վախը:

Բայց այդ միջոցին Ռէժին ոտքի ելաւ եւ երեքը մէկանց տուն մտան: Վիլլօրիէ այն ատեն տեսաւ Ռէժինի դէմքը, որ քիչ մը տժգունած ու նիհարցած էր իր քաշած տառապանքներուն պատճառաւ, բայց միշտ նոյն գեղանի աղջիկն էր, աւելի նուրբ եւ փափուկ: Աչքերուն մէջ կը շողար երջանկութեան ճառագայթ մը եւ դիւթիչ ժպիտ մը կը փթթէր շրթունքներուն վրայ:

—Ո՛րքան հեռու կը գտնուիմ անկէ, մրմնջեց Վիլլօրիէ:

Ռէժին տուն մտած էր: Ալ ետ լմնցած էր ամէն ինչ. Վիլլօրիէ անգամ մըն ալ չպիտի տեսնէր անոր երեսը: Ու գըլխահակ ճամբայ ինկաւ, խորհելով թէ Ռէժին առ յաւէտ կորսուած էր իրեն համար:

Ճամբան, Ժէրօմի պազարի առջեւէն անցած ատեն, Վիլլօրիէ ներս մտաւ: Կասբար նոր մեկնած էր վաճառատունէն եւ միւս պաշտօնեաներն ալ կը պատրաստուէին մեկնելու: Ոչ ոք ճանչցաւ Վիլլօրիէն, որ հաստատուն չեղքով դաշոյն մը գնելով դուրս ելաւ: Վաճառատան մէկ պաշտօնեան մրմնջեց նախազգացումով մը.

—Տարօրինակ կերպարանք մը ունէր սա մարդը... Կարծես թէ աղէտալի գործ մը ընելու կը պատրաստուի:

—Այո՛, շատ ցաւագին երեւոյթ մը ունէր, ըսաւ ուրիշ պաշտօնեայ մը:

Ժամ մը յետոյ Վիլլօրիէ իր բնակարանը կը դառնար: Դռնապանը նամակ մը երկարեց անոր: Վիլլօրիէ ճանչցաւ այդ գիրը. նամակը հիւօմէն կու գար եւ սա պարունակութիւնը ունէր.—

«Հաճեցէք վաղը առտու չբացակայիլ: Իմ վկաներս պիտի ընդունիք:»

Ժան Քլէրժան կամ Վիլլօրիէ տխուր ժպիտ մը ունեցաւ եւ իր սենեկապանին ըսաւ.

—Վաղը առտու երկու հոգի պիտի ներկայանան եւ պիտի խնդրեն ինծի հետ տեսակցիլ: Հաւանական է որ անկողինը գտնուիմ այն ատեն. իմ ննջասենեակս մտցուցէք զանոնք: Ծաղիկները բերի՞ն:

—Այո՛, պարոն, եւ կրցածնուս չափ սփռեցինք չորս կողմը, ինչպէս ըսիք առաջ անգամ մը ըրինք:

—Շա՛տ լաւ:

—Պարոն, ո՛չ ոք եկաւ, յարեց սենեկապանը:

—Մէկուն չէի սպասեր, պատասխանեց Վիլլօրիէ անտարբեր շեշտով մը:

Առաջին յարկը ելաւ, ու լիաբուռն ծաղիկներուն մէջէն անցնելով իր ննջասենեակը մտաւ. Ռօզ-Մանօնի մեռած թիկնաթոռին թեւերէն մէկուն վրայ ժանգի փոքր արատ մը կար: Արեան հետք մըն էր ատիկա: Վիլլօրիէ աչքերը գոցեց, ոչ թէ քնանալու, այլ միտքը ամփոփելու համար: Իր վարած բովանդակ անօգուտ կեանքը աչքին առջեւ կը պատկերանար, նողկանք ներշնչելով իրեն: Երկու դէմքեր կը ցցուէին իր մտքին առջեւ, Ռօզ-Մանօնը, որուն կողմէ այնքան ջերմ տարփանքով մը սիրուած էր ու լքած զայն, եւ Ռէժին, զոր ճշմարտապէս սիրած էր, առանց իր նպատակին հասնելու:

(Շարունակելի)

կէն բոլորովին անտեղեակ ըլլալը իր գըրած ամէն մէկ տողին մէջ յայտ յանդիման երեւան կ'ելլէ։

Կը գանգատի թէ Ցխուեան վժր.ի աշակերտները դպրոցի բակին մէջ գտնուող անձեւակները լեցուցեր են եղեր. հապա ո՞ւր լեցնէին. 12 տարիէ ի վեր լաւագո՞յն տեղ մը գրուեր էին եւ առաջի՞ն անգամն է որ դպրոցի աշակերտներ տաժամաբար եկեղեցիին վերնատունը կամ պահարանը կը դրուին։ Անցողակի յիշենք որ քանի մը տարի առաջ՝ դարձեալ դըպրոցական շէնքի չգոյութեան պատճառաւ՝ թաղին մէջ յարմարաւոր շէնք մը վարձուած էր. Ներքին կազմակերպութիւնն ալ ըստ տեղւոյն պահանջման բաղձացեալ վիճակին ունէր, շնորհիւ մէկ քանի անհատներու կրթասիրութեան, բայց աղտեղի նախանձութիւններ հիմնիվայր շրջեցին այնչափ զոհողութիւններով առաջ եկած այդ կարգադրութիւնները՝ առաջին քայլերուն մէջ իսկ, ուր այնքան պէտք ունէր հանրային օժանդակութեան եւ համակրութեան. Ժամանակին Առաջնորդն ալ բոլորովին ձեռնպահ ու անտարբեր մնաց կըրթութեան ոչ–բարեկամներու արարքներուն հանդէպ։ Մեր այս ուսումնատենչիկ թըղթակիցը՝ որ չափազանց նախանձախնդիր կ'երեւի կրթական գործերու մէջ, ինչո՞ւ լռութեամբ կ'անցնի այս կէտերուն վրայէն. չէ՞ մի որ իրեն պէս թղթակիցներ էին որ՝ պոլսական թերթ մըն ալ իրենց գործիք ընելով՝ խիղճ չըրին չտեսնուած կանոնաւորուած կրթական հաստատութիւն մը տակնուվրայ ընելու եւ չհանդստացան մինչեւ որ հիմնայատակ քայքայումը չտեսան. կուսակցական ոգին տարբեր էր քաջ ինչ որ է այսօր. ամէն ինչ փոխուած կ'երեւի եւ այն երբեմնի հետեւող դասակարգը հիմա այդ տեսակ գործառնութիւններէ համ չառնելէն զատ՝ անոնցմէ պժգանք կը զգայ։ Այդ թղթակիցը վարժարանի արդի ուսուցիչներէն երեքը կը քննադատէ, անխղճօրէն խեղաթիւրելով անոնց արժանիքը։ Անոնցմէ մէկը մանկաբանի դասերը կը նայի. յանցա՞նք մըն է ամաթէօր–տիրացու ըլլալը, երկրորդը՝ արդէն երաժիշտ–դասատու, 10—12 տարիէ ի վեր պաշտօնի կոչուած, կրօնագիտութեան եւ երկրորդական դասեր կ'աւանդէ գոհացուցիչ յաջողակութեամբ, իսկ երրորդն ալ խղճի մտօք աշխատող մէկը՝ 5—6 տարիէ ի վեր ուսուցչութիւն կ'ընէ հոս եւ այլուր, եւ ոչ թէ իր գիտցածին պէս տարի մը կայ որ ուսուցիչ է։ Աշակերտուհիներու թիւը 100ի չափ չէ, ինչպէս կ'ուզէ ենթադրել. անոնց թիւը հազիւ 40ի կը հասնի։

Վարժարանի շինութեան համար եկեր յորդոր կը կարդայ անմիջապէս յանձնաժողով մը կազմելու. կ'երեւի թէ չի գիտեր որ այդ բաղձացեալ Յանձնաժողովը շատոնց կազմուած ու գործի ձեռնարկած է, ապա թէ ոչ իրար անցնելու այդչափ փութկոտութիւն չպիտի ցուցնէր։

Վերջապէս պատուաւոր եւ բարեսիրտ անձերէ բաղկացած Թաղ. Խորհուրդ մը ընտրելու պէտքը կը ջատագովէ. Ներկայ Խորհուրդը իր կարողութեան սահմանին մէջ կ'աշխատի օգտակար ըլլալու. Թաղին մէջ աւելի պատուաւոր եւ բարեսիրտ թաղականցու խումբ մը ըստ երեւոյթին հիմակուհիմա գոյութիւն չունի կամ գէթ պատրաստակամութիւն յայտնող չկայ։

⁂

Իրաւ է որ կանոնաւոր շէնքի մը չգոյութեամբ եւ վերջին տասնեակ տարիներու փորձառութենէ վերջ, որու միջոցին ինչպէս կը տեսնուի, թաղային անօգուտ վէճեր եւ կուսակցական ամուլ շրջաններ յախուռն կերպով իրարու յաջորդեր են, կրթական բերքը գրեթէ ապարդիւն եղած է. չենք կրնար չյիշել նաեւ որ ժողովուրդն ալ իր լուման զլացած է եւ պէտք եղած չափով չէ աջակցած վարիչ մարմիններուն՝ դաստիարակութեան բազմաճիւղ գործին մէջ, զի այսօր իսկ շատ ծնողքներ ժլատ կ'երեւին դպրոցական տուրք վճարելու մէջ. բարեկեցիկ եւ ունեւոր ազգայիններէ մէկ աշակերտի համար ամսական հազիւ 4-5 դրուշ վճարելու յանձնառու կ'ըլլան, մինչդեռ հաշուուած է որ մէկ տղի համար միջին հաշուով 9–10 ղրուշի ծախք մը կ'ըլլայ. կան ալ որ ըստ բաւական նիւթական բարւոք վիճակի մէջ ըլլալով հանդերձ, առանց խղճահարութեան, դձուձ առարկութիւններ կ'ընեն իրենց զաւկին համար պահանջուած ամսական 2–3 ղրուշը չվճարելու համար։

Թաղեցի լուրջ ազգայիններ անգամ մը ընդ միշտ համոզուած են որ ցորչափ տեւէ այս հետզհետէ աննախանձելի ընթացքը, կարելի պիտի չըլլայ բաւարար արդիւնք ձեռք բերել. ահա այս ամփոփումը նախատեսելով էր անշուշտ որ Հմայեակ Սրբազան նոր վարժարանի մը կառուցման անմիջական պէտքն զգաց եւ զգացուց իր ազդու քարոզներով, հաւաքից յանձնաժողով մը կազմեց, անձամբ հանգանակութեան գլուխն անցաւ, պոլսեցնակ Ռոտոսթոցիներու կրթասիրական զգացումներուն դիմեց, սակայն դժբաղդաբար Թրակիոյ վիճակէն վերջնապէս հրաժարիլը անժամանակ վրայ հասնելով՝ գործը իր սաղմնային վիճակին մէջ մնաց։ Այդ հոգածութեան շնորհիւ, այս պահուս 200 ոսկիի մօտ գումար մը անխախտ կը կենայ տրամադրելի։ Հմայեակ Սրբազանի երանելի յաջորդները օր մը մաքերնէն չանցուցին այս կենսական ձեռնարկը շարունակելու պարտականութիւնին, դատապարտելի կերպով անտարբեր մնացին, ո եւ է գործունէութիւն մը, դաստիարակութեան վերաբերեալ նշոյլ մը չի ցցուցին ո՛չ միայն դպրոցին հիմնարկութեան խնդրին մէջ, այլ եւ գէթ զսպելու, չէզոքացնելու համար դըպրոցին շուրջը դարձած նախանձընդդէմ պայքարները, եւ այսպէսով պատճառ եղան քիչ շատ գործող դասակարգին ալ ուծացման. ասոր տխուր հետեւանքը կը տեսնուի դեռ, երբ դիմում կ'ըլլուի ո եւ է արժանաւոր ազգայինի մը՝ այս կամ այն թաղային ժողովին անդամակցելու. ոչ ոք յանձնառու կ'ըլլայ պաշտօն ընդունելու եւ հոգաբարձութենէ կամ թաղականութենէ խոյս կուտան, որպէս տաժանելի, զզուելի պաշտօնէ մը։

Այսօր թաղեցիները, մեծ պզտիկ, կը զգան վարժարանին ժամ առաջ շինութեան անհրաժեշտութիւնը եւ լաւ տրամադրութիւններ կը ցուցնեն ամէն կերպով օգնելու, մանաւանդ յորմէհետէ կը զգան տարրական նախակրթութեան ընձեռած բազմապիսի օգուտները։ Ասլանեան Տ. Ներսէս Սրբազանի՝ Վիճակին Առաջնորդ ընտրուելովը՝ մեծապէս կը յուսան որ այս անգամ գործը ի կատար պիտի հանուի, նկատելով որ ճամբան հարթուած եւ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն մէջ կրթական գործին նըկատմամբ տիրած համերաշխութիւնն ալ, նոյնը կը յուսադրեն. արդէն նիւթական դժուարութիւն գրեթէ չկայ, առձեռն դրամէն զատ 150 ոսկի արժողութեամբ գետինն ալ, որոշուած է ի մտոյ ծախու հանել. վարժարանի նախկին շէնքի մնացորդը կրնայ՝ իբր Նախնական նիւթ՝ կառուցանելի վարժարանին շինութեան ծառայել, պակսած դրամն ալ, որ մեծ գումար մը չպիտի ըլլայ, ապահովաբար կարելի պիտի ըլլայ դիւրութեամբ հաւաքել յանձնաժողովի ջանքերուն շնորհիւ։ Ուրախալի է որ Սրբազանը թաղին կարեւոր անհատներէն այդ յանձնաժողովը կազմելէ յետոյ կ'աշխատի կառավարութեան մօտ ալ հարկ եղած պաշտօնաթուղթերն առնելու, հանգանակութեան ձեռնարկելու եւ անմիջապէս շինութիւնը սկսելու համար։ Ամէն հաւանականութիւն կայ որ Ասլանեան Սրբազանի ձեռներէցութեան շնորհիւ, որուն վրայ միայն դրուած է ամէն յոյս, իրագործուի Ռոտոսթոցիներուն այս ամենէն նուիրական փափաքը, որ Խաչ Թաղեցի ուսումնակարօտ մանկտիին օրհնութիւնն ու փրկութիւնն ըլլալու կոչուած է։

Ռոտոսթօ * * *

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պ. Լուպէի Տեօնքէրք ժամանումը.— Ընդունելութիւններ.—Պատուանշաններու բաշխումը.— Երեք յիշատակարաններ.— Այցելութիւններ.— Զարին նուէրը.— Պ. Վալտէք-Ռուսօ.—Նոր նախարարութիւնը.— Օդապարիկի Ընկերութիւնը.— Ձիւն։

Հեռագիրը ինչպէս ծանոյց, Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ, առջի օրը, Ռուսիայէն վերադառնալով Տեօնքէրք ժամանեց։ Քաղաքները դրօշազարդուած էին, ինչպէս եղած էր Նիքոլա Բ. կայսեր ժամանմանը միջոցին։ Նախագահը ընդունուեցաւ բոլոր նախարարներուն եւ զանազան բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ։ Առեւտրական Սենեակին առջեւ կատարուեցաւ պատուանշաններու բաշխումը զինուորականներու եւ քաղաքային պաշտօնատարներու։ Պ. Լուպէ յետոյ առեւտրական Սենեակը առաջնորդուելով կատարեց բացումը յիշատակարանի երեք տախտակներու՝ նախագահ Պ. Ֆէլիքս Ֆօռի Ռուսիա ուղեւորելուն, Ռուսիոյ կայսեր ու կայսրուհւոյն հոն ժամանելուն եւ նախագահ Պ. Լուպէի հոն հասնելուն՝ Պետերպուրկի ուղեւորութեանն վերադարձին։ Այդ արարողութիւնները աւարտելէն ետքը Պ. Լուպէ այցելեց Սէն-Բոլ-Սիւռ-Մէրի ապաքինարանը. ապա սեղան մը տրուեցաւ հիւսիսային շոգենաւային Ընկերութեան դրասենեակին մէջ։

—Բրոնշթատի առջեւ, Մոնքալմի մէջ տրուած հացկերոյթէն ետքը, Ռուսիոյ կայսրը ֆրանսական նաւատորմին նուիրեց խոշոր սկահակ մը, արծաթէ, թանկագին քարերով զարդարուն, եւ հին նաւի ձեւով։ Այդ նուէրը պիտի պահուի Պրէսթի մէջ։

—Պ. Լուպէի բացակայութեանը միջոցին Բարիզի մէջ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին ապագայ նախարարութիւնը կազմելու համար։ Պ. Վալտէք-Ռուսօ անձամբ կը վարէ այդ առթիւ կատարուած դիմումները, այնպէս որ երբ Պ. Լուպէ Բարիզ դառնայ, գրեթէ պատրաստուած նախարարութիւն մը պիտի գտնէ։ Իբրեւ նախարարապետ Պ. Լէոն Պուրժուայի վրայ կը խօսուի, բայց չընդունիր. ուստի արմատական կուսակցութեան աւելի նուազ հեղինակութիւն ունեցող ուրիշ անդամներու դիմում կ'ըլլայ, մանաւանդ ծերակուտական Պ. Գոմպի։ Նոր կազմուելիք նախարարութեան համար կ'ըսուի թէ արմատական պիտի ըլլայ՝ քանի մը նախկին յառաջդիմականներով՝ որոնք իրենց ընթացքով վստահութիւն ներշնչած են արմատականներու։ Ըսողներ ալ կան թէ նախարարութիւնը պիտի յանձնուի Ծերակոյտին ատենապետ Պ. Ֆալիէռի, բայց չի յուսացուիր որ անիկա թողու իր հանգիստ պաշտօնը։ Լիպռ Բառոլ կ'իմանայ թէ Պ. Լուպէ հիմակուան արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի պիտի յանձնէ նոր նախարարութեան կազմութիւնը եւ թէ այդ դահլիճին մէջ պիտի գտնուին Պ. Պ. Գոմպ, Շոմէ, Տումէրկ, Բոտըրի, Թըռույեօ ու Սառիէն։ Էքօ տը Բառի կ'ըսէ թէ Պ. Լէոն Պուրժուա ընտրելի պիտի ըլլայ Երեսփ. Ժողովին ատենապետութեան։ Քանի մը յառաջդիմականներ ալ այդ պաշտօնին իբրեւ ընտրելի պիտի ներկայացնեն Պ. Ժոռժ Բոշըրին, սակայն անոնց դէմ պիտի ելլեն Պ. Պ. Պրիսոնը եւ Տէշանէլը։ Այդ պայմաններուն մէջ հաւանական կը նկատուի որ Պ. Պրիսոն Երեսփ. Ժողովին ատենապետ ընտրուի։

—Օդապարիկի ֆրանսական Ընկերութիւնը, որ 1872ին հիմնուած է, ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ճանչցուեցաւ իբրեւ հանրօգուտ հաստատութիւն մը։ Ուրեմն այդ Ընկերութիւնը պիտի կրնայ օգտուիլ այն կտակէն զոր տասներկու տարի առաջ ըրաւ Պ. Ատրիէն Ֆառքօ, հարիւր հազար ֆր. յատկացնելով այդ հաստատութեան։ Կտակատարը կը պահանջէ որ 50,000 ֆր.ը յատկացուի օդապարիկի կայանի մը հաստատման՝ պէտք եղած գետինը գնելով. մնացած 50,000 ֆր.ով ղեկաւոր օդապարիկ մը պիտի շինուի։

—Միշտ առատ ձիւն կը տեղայ Մոնլուի, Սայեկուռ եւ Օլէթ գաւառներուն մէջ (Բառտի նահանգ)։ Սառնամանիքը խստութեամբ կը շարունակէ։ Արջառները զոհ կ'երթան անօթութեան։ Կորուստները բաւական մեծ են։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Լեհական խնդիրը.— Պ. Բիւլէօի ճառը. — Խորհրդարանական երկու յանձնաժողովներ։

Գերմանական մամուլը բաւական կը վիճաբանի Լեհերուն դէմ ձեռք առնուած միջոցներուն վրայ։ Պահպանողականներէն զատ, միւս բոլոր թերթերը շատ սկեպտիկ են։ Խորհրդարանին կաթոլիկ կեդրոնին գլխաւոր թերթերէն մէկը բացարձակապէս դէմ կը խօսի Լեհերուն դէմ պատրաստուած ծրագրին. կը յայտարարէ թէ պիտի չյաջողի, ինչպէս եղած են 1886ին Լեհաստանի մէջ գործադրուած համանման ծրագիրները։ Կաթոլիկ երեսփոխանները կը մերժեն այդ ծրագիրը, ըսելով որ հակառակ է խորհրդարանական օրէնքին եւ թէ ծանր ու ամուլ բեռեր պիտի աւելցնէ տուրք վճարողներուն վրայ։ Լեհ լրագիր մը կ'ըսէ թէ այդ ծրագիրը ատելութեան անմոռցանելի պատ մը պիտի քաշէ Գերմաններուն եւ Լեհերուն միջեւ։

—Պերլինի գլխաւոր թերթերը ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանան թէ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բրինէթթի կողմէ Երեսփ. Ժողովին մէջ Երրեակ Զինակցութեան վրայ խօսուած ճառը մեծ գոհունակութիւն պատճառեր է Պերլինի քաղաքական շրջանակներուն մէջ։

—Պերլինի մէջ խորհրդարանական երկու կարեւոր յանձնաժողովներ, առջի օրը, իրենց նիստերը պիտի վերսկսէին։ Անոնց մէկն է մաքսային սակացոյցինը եւ միւսը՝ շաքարներու տուրքինը։ Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովը յունիս 3ին պիտի գումարուի։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ

Պ. Լուպէի այցելութիւնը.— Կէս-պաշտօնական զեկոյց մը.— Դանիական Անթիլեաններ։

Տանիմարքայի Պերլինկսքէ Թիտենտէ թերթը Պ. Լուպէի Քոբէնհակ այցելելուն վրայ սա կէս–պաշտօնական զեկոյցը հրատարակեց.—«Պ. Լուպէ Ֆրանսայի առաջին նախագահն է որ Քոբէնհակ կ'այցելէ։ Մեր երկրին նուազ ընդարձակ սահմանները եւ մեր կառավարութեան քաղաքական սկզբունքները ապահով երաշխաւորութիւն մը կը կազմեն թէ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին այցելութիւնը որ եւ է քաղաքական նըպատակէ առաջ եկած չէ, ինչ որ արդէն յայտնի կ'ըլլայ անոր այցելութեան շատ կարճ տեւելէն։ Այդ պատճառով աւելի մեծ ու աւելի գնահատելի է այն սիրալիր հոգածութիւնը՝ զոր Պ. Լուպէ ունեցաւ մեր երկրին համար։»

—Քանի մը լրագիրներու ըսածին հակառակ, Քոբէնհակի գործակալութիւն մը կը ծանուցանէ թէ տակաւին որոշուած չէ այն խնդիրը, որով պիտի երկարէ՝ դանիական Անթիլեանները Մ. Նահանգաց ծախելու համար Տանիմարքայի ու Մ. Նահանգաց միջեւ կնքուած դաշնադրութեան վաւերացման մասին որոշուած պայմանաժամը։

ԻՒՄՊԷՌ–ՔՐԱՈՒՖՈՐՏԻ ԳՈՐԾԸ

Փախստականներուն հետքը.— Հաւասի մէկ զեկոյցը.— Լիլի մէջ խուզարկութիւն.— Լանկլուայի երկրորդ հարցաքննութիւնը։

Լիվըրբուլէն հետեւեալը կը գրեն Բարիզի թերթի մը. — Քննութիւններս առաջ կը տանիմ. հանդիպեցայ ֆրանսացի ուղեւորի մը, Պ. Տալմէ, որ ըսաւ թէ շաբաթ օրը ճաշի ատեն երկու Ֆրանսացիներ ու երկու Ֆրանսուհիներ տեսած էր. ասոնք էին Պ. Իւմպէռ, աղջիկը, Ռոմէն Տոռինեաք ու Մառի Տոռինեաք։ Մանրամասնութիւններ ուզեցի. ըսաւ թէ կիները ուղեւորի հագուստ կը կրէին եւ թէ այդ չորս Ֆրանսացիները նաւ մը վարձելով Սմիթ անուն նաւապետէ մը, ժամ 5ին մեկնած էին, բայց չի գիտցուիր թէ ո՛ր կողմ գացած են։ Պ. Տալմէ իր մօտ կոչեց ֆրանսացի մը՝ առեւտրական շըրջուն գործակալ Պ. Բօլ որ ըսաւ թէ ճանչցած է Պ. Իւմպէռը։ Քննութիւններս շարունակելով իմացայ թէ այդ երկու անձերը միայն ըսած էին թէ Պ. Իւմպէռը, աղջիկը, Ռոմէն Տոռինեաքը ու Մառի Տոռինեաքը տեսած են։ Լիվըրբուլի մէջ ոչ ոք տեսած է ասոնք։ Այդ երկու անձերուն յայտնութեանը վրայ էր որ լուր ելաւ թէ Իւմպէռ ընտանիքը Լիվըրբուլ կը գտնուի։ Երկար տեսակցութիւն մը ունեցայ Պ. Պ. Տալմէի ու Բօլի հետ որոնց ըսածները բոլորովին հակասական են։

—Հաւաս հետեւեալ զեկոյցը հաղորդեց լրագիրներուն.—«Առաւօտեան լրագիր մը կարգ մը խօսքեր կը վերագրէ Պ. Վալտէք-Ռուսօյի զոր ըսած ըլլայ երեսփոխանի մը՝ Իւմպէռի գործին առթիւ։ Արտօնուած ենք յայտարարելու թէ այդ տեղեկութեան ամբողջ մասերը բոլորովին հակառակ են ճշմարտութեան։ Քանի մը լրագիրներ կը հրատարակեն Իւմպէռի ընտանեկութեան պահանջատէրերուն ցուցակը, որոնց մէջ կայ նաեւ Ֆրանսայի Պանքան։ Արտօնուած ենք յայտարարելու թէ Ֆրանսայի Պանքան եւ ոչ մէկ կերպով պահանջք ունի Իւմպէռի ամուսիններէն։»

—Լիլի մէջ ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն մը կատարեց Պ. Տ.ի տանը մէջ, ուր մեծ քանակութեամբ թուղթեր գտնելով գրաւեց. ասկէ կը հետեւցուի թէ բաւական կարեւոր արդիւնքներ ձեռք պիտի բերուին։ Պ. Տ. ամէնէն եռանդուն գործակալներէն է եղեր Իւմպէռ ընտանիքին՝ միլիոններու գործին մէջ, եւ երկար տարիներէ ի վեր ուղղակի միջնորդը Իւմպէռ ընտանիքին ու դրամ փոխ տուողներուն միջեւ։ Միայն այդ գործակալին ձեռքով քանի միլիոն ֆր.ի չափ գումար մը հասեր է Իւմպէռ ընտանիքին ձեռքը։ Պ. Տ. կը յայտարարէ թէ ինք ալ զոհ գացած է այդ խարդախութեան, իր անձնական հարստութեան կէսը վատնելով։

—Նախկին նոտար Լանկլուայի հարցաքննութիւնը շարունակուեցաւ։ Այդ միջոցին հարցաքննիչ դատաւորը Լիվըրբուլէն հեռագիր մը ստացաւ՝ ծանուցանելով թէ Բարիզէն Լիվըրբուլ ղրկուած ոստիկանները դադրեցուցած են իրենց խուզարկութիւնները՝ Իւմպէռ ընտանիքին հետքը գտնելու համար։

ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ ԱՂԷՏԸ

Նպաստի գործը.— Ամերիկացիներուն փոյթեռանդն օգնութիւնը.— Նպաստներու անմիջական առաքումը. — Հոգեհանգստեան արարողութիւնը Բարիզի մէջ։

Մարթինիքի աղէտէն արկածեալներուն օգնելու գործին մէջ ամէնէն աւելի փութկոտ եւ առատաձեռն գտնուեցան Ամերիկացիները, չխնայելով ո՛չ աշխատութիւն եւ ոչ ալ դրամ։ Առաջին պահուն իսկ, Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Ռուզվէլթ երկուքուկէս միլիոն ֆրանքի վարկ մը քուէարկել պահանջեց Խորհրդարանէն, ինչ որ ընդունուեցաւ իսկոյն։ Օգնութեան եւ նպաստի կոչերը ջերմագին ընդունելութիւն մը գտան երկրին ամէն կողմերը։ Նպաստի առաքումներն ալ ճշմարտապէս ամերիկեան ձեւ մը առին. իրենց առատաձեռնութեան միացուցին նաեւ զարմանալի արագութիւն մը նպաստելու գործին մէջ։ Օգնելու անդադար ոգեւորութիւն մը սկսաւ։ «Կղզին սովի ենթակայ է, կը գոչէր, լրագիրներէն մէկը. օրերու, շաբաթներու խնդիր չէ ատիկա, այլ ժամերու։» Աղէտին լուրը հասնելուն պէս, պատերազմական նախարարութեան պաշտօնեայ մը, հազարապետ Կէլլէկշէր կառախումբ յատկելով Ուաշինկթընէն Նիւ-Եորք կ'երթար, արտածող վաճառականներէն հասկնալու համար թէ Մարթինիք ի՛նչ կը սպառէ։ Այդ տեղեկութիւնը ձեռք բերուելէն անմիջապէս յետոյ, պատերազմական նախարարութիւնը հեռաձայնով կու տար իր ապրանքները եւ կը հրամայէր փութով յածանաւ մը բեռցնել ամէն տեսակ ուտելիքներով, նաւաղներուն թիւը եօթ հարիւր յիսունէն երկու հարիւր յիսունի իջեցնելով, որպէս զի ուտելիքին մէկ մասը չսպառի անօգուտ կերպով։ Բայց յածանաւին առաքումը օգնելու շատ դանդաղ միջոց մը կը նկատուէր, որովհետեւ Նիւ-Եորքէն մինչեւ Սէն-Բիէռ հինգ օրուան ճամբայ է։ Առաջին առթիւ, հեռագրուեցաւ Բորթօ-Ռիքոյի ամերիկեան գաղթավայրին եւ Բորթօ-Ռիքոյի կառավարչին, որպէս զի նաւու մը վրայ բեռցնեն բանակին ու նաւատորմին յատուկ մթերանոցներու մէջ գտնուած պահեստի պաշարները։ Պետական դիւանները ալ մեծ եռանդ ցոյց կու տան։ Դիւանապետ մը սա առաջարկը կ'ընէ նախարարութեան ուղղած զեկոյցի մը մէջ. —«Խորհեցայ թէ կղզիին ջուրերը կրնան ծծումբով խառնուիլ։ Անուշ ջուրի աւազան մը պարունակող փոխադրանաւ մը տրամադրելի կը գտնուի Քի–Ուէսթի մէջ (Անթիլեանց ծովեզերքին ամենամօտ կէտը)։ Այդ փոխադրանաւը կրնայ նորէն իր պաշարը նորոգել Ճամայքայի ու Հաիթիի մէջ։»

—Օգնութեան միջոցները այնքան մեծ նշանակութիւն չպիտի ունենային եթէ միայն կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուէին։ Երբ Նիւ-Եորքի քաղաքապետ Պ. Սէթ Լօու գթութեան կոչ մը կ'ուղղէր ժողովրդեան, միւս կողմէ Առեւտրական Սենեակը նիստ կը գումարէր օգնութեան գործին վրայ խորհրդակցելու համար։ Նիստէն առաջ, նախագահը ժողովին հաղորդեց դէպի Մարթինիք ճամբայ ելած նաւերուն ցուցակը եւ 25,000 ֆր. նուիրեց իր գրպանէն։ Լրագիրները կը քաջալերեն ամերիկացի վաճառականները, որպէս զի իրենց կազմակերպող տաղանդը ի սպաս դնեն օգնութեան գործին։ Եւ պէտք է աւելցնել որ Ամերիկացիները, իրենց առեւտրական արագ գործառնութիւններով, այս անգամ մեծապէս նպաստեցին դժբախտ արկածեալներու օգնութեան հասնելու գործին։

—Անցեալ ուրբաթ, հոգեհանգստեան հանդիսաւոր արարողութիւն մը կատարուեցաւ Բարիզի Նոթր-Տամի եկեղեցիին մէջ, Մարթինիքի աղէտին զոհ գացողներու հոգւոյն համար։ Եկեղեցիին ընդարձակ հրապարակին վրայ խռնուած էր մեծ բազմութիւն մը, որ պաշտօնական անձնաւորութեանց գալստեան կը սպասէր։ Եկեղեցին շատ պարզօրէն զարդարուած էր։ Եկեղեցիին երեք մեծ դուռները ծածկուած էին ճերմակով եզերուած երեք սեւ օթոցներով։ Եկեղեցիին մէջ ալ նմանօրինակ օթոցներ սփռուած էին։ Արծաթէ աստղներով զարդարուած օթոցով մը ծածկուած մահարձան մը կանգնուած էր բաւական բարձր պատուանդանի մը վրայ, սեւ ամպհովանիի տակ, ուրկէ կը կախուէին եռագոյն դրօշներ։ Մահարձանին շուրջը կը վառէին ճրագներ. դասին մէջ դրուած էին բազմաթիւ աթոռներ, արծաթապատ սեւ կերպասներով ծածկուած։ Դասին աջ կողմը, սեւ ամպհովանիի մը տակ կեցած էր Բարիզի արքեպիսկոպոսը։ Ժամը 11ին մեծ երգեհոնը սկսաւ նուագել հոգեւոր երգ մը։ Քիչ յետոյ կառավարական անդամները եկան եւ մահարձանին շուրջը կեցան։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Տիկին Լուպէ, իր աղջկան եւ փեսին ընկերակցութեամբ, նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսօ, բոլոր նախարարները, Ծերակոյտի եւ Երեսփ. Ժողովի ատենապետները, դեսպանական մարմինը, կառավարական պաշտօնեաներ, նախարարներու կիներ եւն.։ Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ, մեծ երգեհոնը նուագեց Պէթհովէնի Մահուան Քայլերգը։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կեղծ կտրոններ.—Թանկագին հաւաքածոյ. —Ֆրանսերէնը։

Պերլինի մէջ Մոսկուացի մեծ վաճառական մը ձերբակալուեցաւ՝ որ Պերլինի մէջ ապարանի մը յանձնարարած էր շինել ռուսական արժէթուղթերու հարիւր հազար կեղծ կտրոններ։

—Մոսցի անձ մը հաւաքածոյ մը կատարած էր պարահանդէսի «քանիէ»ներու, գեղարուեստական ճաշակով շինուած։ Պ. Բիէրբոնդ Մորկան մէկ միլիոն ֆր.ի գնեց այդ հաւաքածոն։

—Միթէ ֆրանսերէնը պիտի կորսնցնէ՞ դիւանագիտական լեզուի իր իրաւունքը։ Կը յիշուի թէ 1870–71ի պատերազմէն ետքը Պիզմարք իշխանը փորձեց դիւանագիտական լեզու ընել գերմաներէնը։ Ուստի այդ լեզուով պաշտօնական հեռագիր մը ուղղեց Ռուսիոյ նախարարապետ Կորչաքով իշխանին. բայց ռուս դիւանագէտը բան մը չըսաւ. միայն ռուսերէն պատասխանեց։ Պիզմարք իշխանը չկրկնեց իր փորձը։ Հիմա ալ Սպանիոյ թագաւորին թագադրութեան հանդէսին առթիւ տրուած արքունական հացկերոյթին ատեն Ալֆոնս ԺԳ. սպանիական լեզուով բաժակաճառ մը արտասանեց՝ խօսքը օտար իշխաններուն ուղղելով։ Արդիւնքը այն եղաւ որ Քոննոթի դուքսը, պատասխանելով օտար իշխաններուն անունով, անգլիերէն խօսեցաւ։ Ատիկա կ'ապացուցանէ թէ ֆրանսերէնն է միջազգային լեզուն եւ թէ անկէ հրաժարելու համար, հարկ է գիտնալ աշխարհի բոլոր լեզուները։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ ոստիկանութեան նախարարութեան քննիչ պաշտօնեաներէն Հիլմի էֆ.ի։

—Ատալիոյ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Մարտին գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Մէհմէտ Ֆուատ պէյ։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսրը շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղեց Վեհ. Սուլթանին՝ այն հեռագրին համար, որով շնորհաւորած էր թագադրութեան տարեդարձը։

ՍՊԱՆԻՈՅ դեսպանատունը Բ. Դրան յանձնեց Սպանիոյ թագաւորին կողմէ Վեհ. Սուլթանին ուղղուած նամակ մը, որով տոն Ֆրանսիսքոյի մահը կը ծանուցանէ։

—Սպանիոյ թագաւորը Կարոլոս Գ. պատուանշանին առաջին աստիճանը տըւաւ կայս. պալատան քարտուղարներէն Ֆաիզ պէյի ու կայս. թիկնապահ Աստուլլահ փաշայի, Իզապէլ-լա-Քաթոլիքի առաջին աստիճանը՝ ելմտական նախարարութեան խորհրդական Րիզա պէյի եւ նոյն պատուանշանին երկրորդ աստիճանը՝ մաքսային վերատեսչութեան իրաւագէտ խորհրդական օգնական Նազըմ պէյի։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Ինչպէս քանի մը անգամներ ծանուցուեցաւ, Անատօլըի երկաթուղիին հասոյթները հետզհետէ կ'աւելնան։ Հայտար-Փաշա-Էնկիւրիի գծին անցեալ տարուան մայիս 14էն 20՝ այսինքն քսաներորդ շաբաթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլօմէթրի համար 14,032 ֆր. եղած էր, մինչդեռ այս տարուան միեւնոյն ժամանակամիջոցի հասոյթն է 16,387 ֆր., որով այս տարի 2,355 ֆր.ի աւելցութիւն մը կայ։ Էսքիշէհր-Գոնիայի գծին անցեալ տարուան նոյն

ԼՈՐԻ ԷՆՕ (8)

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԸ

Գ.

Այս խօսքերը արտասանած պահուն իր ձայնը կը դողար։ Բօվաէթի եւ պըրթօն կնոջ յիշատակը միտքը ինկած էր։

Թէեւ հաստատապէս որոշած էր իր կեանքը եւ աշխատութիւնը անոնց նուիրել, բայց զարմանալի դիպուածներու հետեւանօք վտանգի ենթարկուած էր։ Իր աչքերը մարքիզուհիին վրայէն անցին դարձան եւ դէպի Ջրվէժը ուղղեց, ուրկէ հազիւ քանի գրկաչափ միայն հեռու էր։ Այլ եւս չդիմադրեց։ Տիկին տը Թրէամնա գրեթէ մաշած չուանին կառչած էր, միմիայն այն ինքնապահպանութեան բնազդով, որ վտանգի պահուն կը խեղդէ միւս բոլոր զգացումները։

Երբ Թիպիւրս Ջրվէժի անկման տեղը հասաւ, մանկամարդ կինը սարսաց եւ աչքերը գոցեց, բայց քիչ մը վերջը երբ վերստին բացաւ, ջուրի մակերեւոյթին վրայ ոչինչ կը ծփար։ Միմիայն ջրանկքին գոռումը կը լսուէր, որ վիհին մէջ կ'եռար։ Սարսափներ կան զորս անկարելի է նկարագրել։ Այսպէս քառորդ մըն ալ անցաւ. մարքիզուհին վրայ ոյժ չէր մնացած օգնութիւն աղաղակելու, բայց իր կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանար. իր խռնուած հագուստները աւելի ծանր կը թուէին, իր ակար ջիղերը չափազանց պրկուած, թուլնալ սկսած էին. վայրկեան մըն ալ, յոգնութենէն չուանը պիտի ձգէր, երբ յանկարծ իր գլխուն վրայ ձայն մը լսեց եւ աչքերը վեր վերցուց. Թիպիւրս էր որ ուրախ երեւոյթով ծռած էր սեպաձեւ եզրէն ի վար. քանի մը գիւղացիներ կը շրջապատէին զինքը, աշխուժ եւ կը խօսէր անոնց հետ։ Տիկին տը Թրէամնա, ուրախութենէն մազ մնաց որ չուանը ձգէր։

—Դիմացէք տիկին, գոչեց Թիպիւրս ուրախութեամբ, վայրկեան մը յետոյ դուք ալ ինծի պէս պիտի ազատիք։

Արդարեւ վայրկեան մը ետքը ջրանկքէն մեծ կողով մը եղերքէն ի վար կը սահէր եւ մարքիզուհին քովը կը կենար։

—Մէջը նստեցէք տիկին, ըսաւ Թիպիւրս, որպէս զի ձեզ վեր քաշենք։

Ճիգեր ընելով, Տիկին տը Թրէամնա կողովին կառչեցաւ եւ վայրկեանի մը մէջ կորովի բազուկներ վտանգէ զերծ կացուցին զինքը։

—Աստուած վկա՛յ, դիւրաւ ազատեցանք, գոչեց խնդալով Դատարկապորտը, հանդարտեցնելու համար մարքիզուհին, որուն գեղեցիկ դէմքը տակաւին դողդողանք կ'արտայայտէր։

—Այսօր երկու անգամ իմ փրկութիւնս ձեզի կը պարտիմ, ըսաւ դողդղացող ձայնով մը։ Ամբողջ կեանքիս մէջ ձեզի երախտապարտ պիտի ըլլամ։

—Ամենեւին, տիկին, եթէ այնպէս կը կարծէք, ես ալ իմ պահանջքի մուրհակներս ձեզ կը վերադարձնեմ, քանի որ մտադրութիւն չունիմ օր մը անոնցմէ օգուտ քաղելու։

—Ո՛հ, պարո՛ն, ձեր ազնուութեան չափ ալ վեհանձնութիւն ունիք, գոչեց ձեզի համար անհուն երախտագիտութիւն մը կ'ուզեմ պահել։

Այս ըսելով, իր մանրիկ, սպիտակ եւ սառած ձեռքը երկարեց Թիպիւրսի, որ վայրկեան մը երկմտեցաւ, իր կորովի ձեռքին մէջ առնելու զայն, բայց համակերպեցաւ, վախնալով որ մանկամարդ կինը կը վշտացնէ։ Այս հպումը զարմանալի ազդեցութիւն մը ունեցաւ իր վրայ։ Դէմքը, որ զուարթ եւ ժպտուն էր, յանկարծ տխուր եւ լուրջ երեւոյթ մը առաւ։ Տիկին տը Թրէամնա նշմարեց այս փոփոխութիւնը եւ յիշելով թէ Թիպիւրս իրեն ըսած էր թէ իր խելքը յիշատակներ կ'արթնցնէր իր մէջ, այս կերպով բացատրեց փոփոխութիւնը։ Բայց եւ այնպէս զգածուեցաւ եւ հանդիսաւոր ձայնով մը հարցուց թէ մտադի՞ր էր աւելի հեռուն ընկերանալ իրեն, թէ նախամեծար կը համարէր իր հետ եկող գիւղացիներէն մէկուն հետ դառնալ։

Դատարկապորտին դէմքը քիչ մը պայծառացաւ։

—Կ'ուզեմ իմ խոստումս կատարել, տիկին, պատասխանեց, մինչեւ դղեակը պիտի առաջնորդեմ ձեզ եւ երբ մեր ձիերը հոս հասնին, ճամբայ պիտի ելլենք։

—Ուրեմն ո՞ղջ են տակաւին, հարցուց մարքիզուհին անձկութեամբ։

—Այո՛, տիկին, սքանչելի կերպով փոսանքին մէջէն ելան, թէեւ ոչ առանց զօրաւոր ցնցումներու։ Ձգեցի որ վայրկեան մը շունչ առնեն եւ գիւղացիի մը յանձնեցի, որ զանոնք հոս բերէ, աւանիկ եկան։

—Փա՜ռք Աստուծոյ, գոչեց, այս նոր յիմարութիւնս դժբախտութեան մը պատճառ չեղաւ։

Մարքիզուհին այս ըսելով տղայական ուրախութեամբ մը փայփայեց Թրիլլին, յետոյ վրան հեծաւ։ Թիպիւրս ալ կը պատրաստուէր նոյնը ընելու, երբ երկու ձիաւորներ քիչ մը հեռուն կընկղմնէն բու ետեւ դառնող ճամբայէ մը երեւան ելան։ Ձիաւորներուն ետեւէն կու գար թեթեւ քառանիւ կառք մը, ուր նստած էր գրեթէ քառասուն տարեկան բարձրահասակ, նիհար եւ չոր կին մը, ամբարտաւան երեւոյթով եւ արհամարհոտ նայուածքով։

—Վերջապէս գտանք քեզ, գոչեց ձիաւորներէն մէկը, բարկացոտ ու միանգամայն գոհ երեւոյթով. ուրկէ՞ կու գաս խենդո՛ւկ, երկու ժամէն աւելի է որ քեզ կը փնտռենք։

Մարքիզուհիին այս կերպով խօսքը ուղղողը ինքն իսկ Պ. տը Թրէամնա էր, յիսուն տարեկան դեր եւ կարճ մարդ մը, կարմիր երեսներով եւ դուրս ցցուած աչքերով. իր ձեւերը խիստ քիչ ազնուապետական էին եւ բոլորովին հակապատկեր մը կ'ընծայէին իրեն ընկերացող երիտասարդ հեծեալին գեղեցկութեան եւ վայելչութեան հետ։ Թիպիւրս խորին նայուածք մը ձգեց այս վերջնոյն վրայ, որ ուշադրութիւն չըրաւ, վասն զի խիստ փութկոտութեամբ կը դառնար մարքիզուհիին հետ։

(Շարունակելի)

շաբաթուան հասոյթն էր իւրաքանչիւր քիլոմէթրին 4,693 ֆր. իսկ այս տարի եղած է 5375 ֆր. որով 682 ֆր. աւելի է։ Այս գոհացուցիչ վիճակը անուրանալի արդիւնք է փոխադրութեանց աւելնալուն, որով թէ՛ կառավարական գանձը օգտուած է եւ թէ երկրագործ ժողովուրդը, քանի որ այդ փոխադրութեանց մեծ մասը հողային բերքերը կը կազմեն։

ՊԱՂ ՕԴԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց երեսուն տարուան համար մենաշնորհ տալ Պ. Պէյքըրի՝ Պոլսոյ, Սկիւտարի, Հայտար-Փաշայի, Ղալաթիոյ ու Բերայի կողմերը պաղ օդի մթերանոցներ հաստատելու եւ շահագործելու համար։ Ինչպէս յայտնի է, այդ մթերանոցներուն մէջ պիտի պահուին ձուկ, բանջարեղէն, միս, պտուղ, հաւկիթ, կարագ եւ այն կարգի նիւթեր, որոնք օդին ազդեցութենէն կրնան աւրուիլ։ Այդ մթերանոցին տեղերը արտօնատէրին եւ քաղաքապետութեան կողմէ պիտի որոշուին։

ՀԻՃԱԶԻ հեռագրաթելին համար հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութիւնը գրեց Բ. Դրան որ հսկող մարմին մը կազմուի։

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Մավրոեէնի պէյ, տեղւոյն ժողովին բացման առթիւ, ճառ մը արտասանելով, փափաք յայտներ է որ հանրային կրթութեան գործը աւելի գործնական դրութեան մը համաձայն բարեկարգուի. նաեւ արհեստագործութեան վարժարան մը հաստատուի։ Այդ վարժարանին հաստատման գլխաւոր արգելքն է կղզիին անտէրին կացութիւնը, վասն զի այգիներու մէջ ծագած հիւանդութիւններէն հասոյթները պակսած են։ Մավրոեէնի պէյ այդ նպատակով հինգ հարիւր օսմ. ոսկի նուիրեր է։ Ժողովը որոշում մը քուէարկեր է, որով շնորհակալութիւն կը յայտնէ եւ Ն. Վսեմութեան անունով կը հիմնէ այդ վարժարանը։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպան տը Մալասբինա մարքիզը, երէկ, իտալական շոգենաւով Կ. Պոլիսէն մեկնեցաւ՝ երկու ամսուան արձակուրդով։ Թոփխանէի քարափին վրայ Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ, Խայրէտտին պէյ՝ Մեծ-Եպարքոսին եւ Սաատէտտին պէյ ալ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ ողջերթ մաղթեցին տը Մալասբինա մարքիզին։ Դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները եւ իտալական գաղթականութեան երեւելիները մինչեւ շոգենաւ գացին։ Դեսպանը ուղղակի Հռոմ կ'երթայ եւ անկէ ալ Թուրին։

—Իտալիոյ դեսպանատունը Բ. Դուռէն խնդրեց վաւերացնել՝ Ճիտտէի ու Հոտէյտայի իտալական հիւպատոսներուն պաշտօնը։

ԲԱՂԴԻԱՅԻՆԵՐՈՒ Պատրիարք Տ. Էմմանուէլ Թոմա քանի մը օրէն Կ. Պոլիս կը ժամանէ՝ իր հաւատարմական զգացմանց հաւաստիքը մատուցանելու յատս կայս. Գահոյից։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Բերայի մէջ տուն մը յատկացուի՝ անոր բնակութեանը։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Սէլանիկի փաստաբաններէն Պ. Էլի Նէհամա, ծրագիր մը մատուցանելով Բ. Դրան, հասոյթի նոր աղբիւր մը ցոյց տուած է, որ տարեկան երկու միլիոն օսմ. ոսկի պիտի արտադրէ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիէվի նախաձեռնութեամբ բարեգործական ռուս Ընկերութիւն մը հաստատուեցաւ Կ. Պոլսոյ մէջ։ Անցի օրը Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ այդ նպատակով գումարում մը տեղի ունեցաւ Պ. Զինովիէվի նախագահութեամբ։ Ներկայ էին ռուսական գաղութին հաստատութեանց անդամները եւ գաղթականութեան երեւելիները։ Դեսպանը նիստը բացաւ ճառով մը, որով պնդեց այդ Ընկերութեան անհրաժեշտ պէտքին վրայ։ Ներկաները միաձայնութեամբ որոշեցին հաստատել այդ Ընկերութիւնը, որուն կանոնագրութեան ծրագիրն ալ ընդունուեցաւ։ Իր անդամէ բաղկացած վարչական Խորհուրդ մը կազմուեցաւ, որուն նախագահն է ընդհանուր հիւպատոս Պ. Լակովսքի։ Անդամներուն մէջ երկու կիներ ալ կան։ Ընկերութիւնը կը գտնուի դեսպանին հովանաւորութեանը տակ եւ հիմնուած է իբրեւ յիշատակ Պ. Զինովիէվի դիւանագիտական ասպարէզը մտնելու քսանամեայ յոբելեանին։

ՀԵԼԼԷՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Վիէննական լրագիր մը կ'ըսէ թէ Յունաստանի արտաքին գործոց նախկին նախարար Պ. Սքուլուտիս Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան պիտի կարգուի փոխանակ Մավրոկորտաթօ իշխանին որ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, պիտի քաշուի դիւանագիտական ասպարէզէն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հրաման տրուեցաւ որ Իզմիրի երկաթուղիի գիծը մինչեւ Պուրտուր ու Սպարթա երկարելու գործողութիւնը շուտով կատարուի, վասն զի այդ տեղերը թէ՛ ծովեզերքէ եւ թէ երկաթուղիի կայարաններէն հեռու ըլլալով, բերքերը կարելի չըլլար արտածել, որով տեղւոյն վաճառականութիւնը կը վնասուի։

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ հրամանագրով ծանուցուեցաւ ամէն կողմ որ կարող անձերէ յանձնաժողովներ կազմուին նահանգներու եւ գաւառներու կեդրոններու մէջ՝ մաս առ մաս գանձելու համար մինչեւ անցեալ տարուան վերջը անվճար մնացած տասանորդները՝ թէ՛ վարձակալներու եւ թէ ժողովուրդին վրայ։

ՔԵԱՂԸՏԽԱՆԷԻ հովիտէն Կ. Պոլիս անոյշ ջուր բերելու համար Ճէնտերէի մէջ զետեղուած մեքենաները, ինչպէս Պաշտօնական Ջերիտէ մը երէկ ծանոյց, ընդունելի դատուեցան մասնաւոր յանձնաժողովի մը կողմէ զոր կը կազմէին Թէրսանէի գործարաններուն ճարտարապետ Ահմէտ փաշա, նաւային սպայ Թահսին ու Սըրրի պէյերը, Մէնայի վարժարանին արհեստներու տնօրէն Պ. Տըֆոռ եւ Շիրքէթի Խայրիէի առաջին մեքենավար Պ. Ուիլեըմ Սինքլէր։ Այդ առթիւ դաշտային սեղան մըն ալ տրուեցաւ։ Մեքենաները շինող Զուիցերիական Ընկերութեան ներկայացուցիչը բանախօսութիւն մը արտասանելով, բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար։ Մեքենաներուն իւրաքանչիւրը 70 ձիու ոյժ ունի, 120 խորանարդ մէթր ջուրը կրնայ 120 մէթր բարձրութեան հանել եւ 225 միլիմէթր տրամագիծ ու 2,300 մէթր երկայնութիւն ունեցող խողովակէ ջուր հոսեցնել։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանին կինը՝ տիկին Քոնսթան, այսօր, Մարսիլիա կ'ուղեւորի՝ ջերմուկները երթալու համար։ Դեսպան Պ. Քոնսթան ալ ժամանակ մը վերջը արձակուրդով Ֆրանսա պիտի ուղեւորի՝ իր կնոջը մօտ երթալու համար։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպանին բացակայութեան միջոցին, որ տասնըհինգ օր պիտի տեւէ, առաջին քարտուղար Պ. Տէրուս գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր, երէկ, Մեծ կղզի գնաց Իմռեթ պահականաւով։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ թաղապետական ժողովներու կողմէ օրէնքի անսաստողներուն նկատմամբ տրուած բանտարկութեան ու տուգանքի վճիռները կը վերաքննուին Իտարէի ժողովներուն միջոցաւ եւ թէ դատական պաշտօնեաները պէտք չէ միջամտեն ատոնց։

ՊԷՐՈՒԹԻ նահանգին ոստիկան-զինուորներուն վրայ հարիւր յիսունչորս հոգի պիտի աւելցուի։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնը Գերմանիայէն քանի մը չէն «էլլիֆթ» բերել տուաւ, որ իբրեւ քիմիական աղբ կը գործածուի եւ մեծապէս օգտակար է հունձքերուն։ Այդ բաղադրութիւնը Հալքալըի երկրագործական վարժարանին մէջ պիտի փորձուի եւ ձեռք բերուելիք արդիւնքին համաձայն, անոր գործածութիւնը բոլոր նահանգներուն մէջ պիտի ընդհանրացուի։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց պէտք եղած տեղերը թէ Կ. Պոլսոյ մէջ կատղած շունէ խածնուած անձերը, առանց ժամանակ անցնելու, ղրկուին կատաղաբուժութեան դարմանատունը, վասն զի այդ վիճակին մէջ գտնուող քանի մը հոգի քառասուներեք օր վերջը ղրկուելով, այդ յապաղումը ծանր հետեւանքներ ունեցած է հիւանդներուն համար։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.— Գոնիա շոգենաւը, այս առտու, Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց երկու հարիւր ուխտաւորներով։

—Մախսուսէի Հոտէյսա շոգենաւը, որ ռուսական ուխտաւորներ տարած էր Բէյէվ, երէկ Գավադ դարձաւ, ուր երեք օր քարանթինա պիտի սպասէ եւ ապանեխութիւններու պիտի ենթարկուի։

ՍԸՎԱԶԻ մէջ, վերջերս, օգտակար անձրեւներ տեղացեր են։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, երէկ առտու, Մեծ-Եպարքոսին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ՝ Ն. Բարձրութեան ապարանքին մէջ։

—Յունաց Ս. Պատրիարքը, երէկ իրիկուն, խորհրդակցութիւն մը կատարեց սինոդականներուն հետ։

—Կէօրիւճէի մետրապոլիտը Գայսէրիի մետրապոլիտ կարգուած ըլլալով, անոր պիտի յաջորդէ Սինոդին առաջին քարտուղար Տ. Ֆոթիոս։

ՄԱՆԻՍԱՅԻ մէջ ալ, ինչպէս Իզմիրի մէջ եղած էր, զէնք կրելը արգիլուած ըլլալով, ոստիկանները անհատներու ձեռքէն 316 ռեվոլվէր, 142 դաշոյն, 41 եաթաղան ու 14 ատրճանակ գրաւեր եւ Իզմիրի զօրանոցը ղրկեր են։

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ մզկիթին ճեմիշներէն մէկին մէջ, երէկ ժամ 6ին, հրացանի ձայներ լսուեցան։ Մօտը գտնուողները հոն փութալով ճեմիշին դուռը բացին եւ մարդ մը գտան վիրաւոր զոր իսկոյն ոստիկանութեան պահականոցը տարին։ Հոն քննութիւն կատարուելով հասկցուեցաւ թէ այդ անձը կառավարական քարտուղար մըն է Նուրի պէյ անունով որ ինքզինքը սրունքէն զարկած է ռեւոլվէրով։ Նուրի պէյ ըսաւ թէ դաղիական ախտէ վարակուած ըլլալով, այնքան դարմաններու հակառակ, չէր բժշկուած. ուստի յուսահատելով վերջ տալ ուզած էր իր կեանքին։ Վրայէն հօրը ուղղուած թուղթ մը գտնուեցաւ, ուր միեւնոյն պատճառը ցոյց կուտար։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։ Գնդակներէն երկուքը ճեմիշին պատին մէջ մնացած էին։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.— Երէկ իրիկուն, ժամը 2ին մօտ Բերա Կալաթա Սէրայի առջեւ կին մը թրամուէյի երկու կառքերու մէջտեղը մնալով քիչ մնաց որ պիտի ճմլուէր, բայց Ռէժիի դահնապանապետ Պ. Լուի Թոսիկօ անմիջապէս ազատեց այդ կինը եւ նուաղած վիճակի մէջ դեղարան մը տարաւ դարմանուելու համար։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան եւ դէմքը կը տձեւցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, եւ առանց առողջութեան ինչ է կեանքը։— Ուրեմն խորհուրդ կուտանք ատամնազուրկ անձերու դիմել Տոքթ. Պաուի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անդամէն կրնայ տեղը դնել երերուն եւ անշարժ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եւ այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պաուի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն՝ ետքը միայն պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը.Ե.) մինչեւ իրիկուն 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ՇԸՄԻԶԸՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ.— Շաբաթ օրը, 11/24 մայիս եւ յաջորդ օրերը պոնէթըրիի ճիւղին (ժիլէ, քալըսոն, գուլպայ եւլն.) վաճառքները պիտի ծախուին խիստ աժան գիներով։ Յիշեալ վաճառատան անօրէնութիւնը ընդունած ըլլալով բացառաբար կանխիկ ծախելու դրութիւնը, իր բոլոր ապրանքներուն վրայ մեծ զեղչեր ըրած է։ 5—6

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Ռումէլիի երկաթուղեաց պարտաթուղթերու 194րդ վիճակահանութիւնը հրապարակաւ պիտի կատարուի ներկայ 1902 մայիս 18/31ի օրը, ճիշդ կէս օրին, Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին մէջ, մասնակցութեամբ Օսմ. Կայս. Պանքային։

7/20 Մայիս 1902 4—5

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

ԻՐԱԿԱՆ ԱՌԻԹ

Բերա, Մեծ Փողոցին վրայ, Կալաթա-Սէրայ քասաբին մէջ հաստատուած եւ Հաճօբուլօ քասաբին դիմաց գտնուող Օ Կռանն Մակազէն վաճառատունը իր բոլոր ապրանքները, ինչպէս նաեւ վերջերս հասած նորաձեւ վաճառքները պիտի ծախէ խիստ աժան գիներով։ Այս արտակարգ վաճառման պատճառն է վաճառատան Ընկերութեան լուծումը, որ ի մօտոյ տեղի պիտի ունենայ։ Այս բացառիկ վաճառումը պիտի սկսի յառաջիկայ երկուշաբթի օրուընէ, մայիս 20։ 1—10

Ազգային Լուրեր

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը նոյն հաստատութեան որբանոցին մէջ պատսպարուած որբերու մասին կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդած է Պատրիարքարան, փափաք յայտնելով որ անոնցմէ մէկ քանին Արմաշու Դպրեվանքը կամ ուրիշ ուսումնարան մը ղրկուին։

—Ս. Հայրապետին քարտուղար Կորիւն վարդապետ Էջմիածնէն հեռագրաւ Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկոպոսի հաղորդած է իր ձեռնասունին՝ Տ. Արիստակէս վարդապետ Վանքեանի եպիսկոպոս ձեռնադրուիլը։ Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկոպոս հեռագրաւ երախտագիտութիւն յայտներ է Ս. Հայրապետին, շնորհաւորութիւն նորապսակ եպիսկոպոսին եւ շնորհակալութիւն Կորիւն վարդապետին։

—Նոր կիրակի օրը, Տրապիզոնի կուսակալը՝ Դատրի պէյ, Գայմագլըի Ս. Փրկիչ վանքին տօնախմբութեան առթիւ, 15 օսմ. ոսկի բաժներ է հայ գեղջուկներու։

—Խառն Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ հետեւեալ որոշումները տուաւ.—Նախորդ որոշման մը համաձայն, Նպաստից նոր Յանձնաժողովի մը կազմութեան մասին Ս. Պատրիարքը եւ Մանկունի Սրբազանը իրենց ընտրելիներու ցուցակը ներկայացուցած ըլլալով՝ որոշուեցաւ այդ ընտրելիներու հաւանութիւնը ստանալէ ետք ձեռնարկել այդ Յանձնաժողովի կազմութեան։—Գաղատիոյ Գաւառ. Վարչութեան նորոգ ընտրութիւնը տեղեկագրուած ըլլալով Պատրիարքարան, Ժողովը անոր մէջ օրինական թերութիւններ տեսնելով, որոշեց վերադարձնել եւ յանձնարարել լրացնելու այդ թերութիւնները։— Խարբերդի որբանոցին Նպաստի պայմանաժամը լրացած ըլլալուն պատճառաւ, անոր յատկացուած թոշակն ալ դադրած եւ այդ որբանոցը վանական հասոյթներով կարենալ մատակարարուիլը առաջարկուած էր։ Ժողովը նկատելով որ վանական հասոյթներէն՝ վանքերու ծախքը զեղչուելէ ետքը մնացեալը կրնայ այդ որբանոցին գոյութեան պահպանմանը բաւել, որոշեց յանձնարարել Խարբերդի Առաջն. Տեղապահ Եղիշէ Վ.ի, որպէս զի Առաջնորդ Պետրոս Վ.ի հետ համախորհուրդ այս մասին հարկ եղած կարգադրութիւնները սահմանէ։— Եդեսիոյ Գաւառ. Վարչութեան նորոգ ընտրութիւնը տեղեկագրուած ըլլալով, ժողովը օրինական գտնելով եղած ընտրութիւնը, վաւերացուց։— Բաբերդի Առաջն. Տեղապահը վերստին խնդրած էր որ Գաւառական Ժողովոյ ընտրութիւնը վաւերացուի։ Խառն Ժողովը ասկէ առաջ այդ ընտրութեան մէջ օրինական թերութիւններ նշմարած ըլլալով, որոշած էր լրացնել տալ այդ թերութիւնը. երէկուան Խառն Ժողովը վերահաստատեց իր նախորդ որոշումը։— Ասոնցմէ զատ խորհրդակցութիւններ եղան նաեւ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական խնդրոյն նկատմամբ, եւ այս առթիւ նկատողութեան առնուեցաւ Սամսոնի Գաւառական Վարչութեան մէկ նամակը՝ որով Տ. Յակոբ Աչոտ եպիսկոպոսի իբրեւ պատուիրակ Պատրիարքարանի՝ Կիլիկիա երթալը յետաձգուիլ կը խնդրուէր, որովհետեւ Ն. Սրբազնութեան ներկայութիւնը անհրաժեշտ կը նկատուի Սամսոնի եկեղեցւոյն շինութեան համար։ Այս մասին ոեւէ որոշում չտրուեցաւ։

—Տ. Գէորգ քհնյ. Անանեան այս առտու պատարագեց Ղալաթիոյ եկեղեցին մէջ, ուր խուռն բազմութիւն մը կար։

—Տնտեսական Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—1. Քաղաքական Ժողովը ասկէ առաջ ուշադրութեան առնելով մուղաթայի եւ գանձէլէրի տրոց մասին Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէ մատուցուած տեղեկագիրը իր յարակից ծրագիրներով, ինչ ինչ անօրինութիւններ ըրած եւ վերադարձուցած էր Տնտեսական Խորհրդոյ։ Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով Քաղաքական Ժողովոյ յայտագիրը, որոշեց գործադրութեան դնել եղած կարգադրութիւնները՝ հետեւեալ կերպով. Ա. Անփոփոխ պահել լաւ վիճակաց մուղաթայի տրոց մասին արդէն սահմանուած կարգադրութիւնները։ Բ. Ջնջել կարօտեալ վիճակներու մուղաթայի տրոց հաշուէն Կեդր. Սնտուկին պարտքը մինչեւ 1899 տարւոյ դեկտեմբերի վերջը, եւ գործադրութեան դնել նոյն վիճակներու մուղաթայի տրոց մասին ի նորոյ սահմանեալ ցակացոյցը։ Գ. Գանձէլէրի տրոց բաշխումը վերանորոգել հասոյթներու համեմատական հաշուով, 1903 տարիէն սկսեալ գործադրութեան դրուելու համար։ Դ. Մասնաւոր մատակարարութիւն ունեցող հաստատութիւններ իրենց հասոյթներու համեմատութեամբ, կէս առ հարիւր դիւանական տուրք մը հատուցանեն Պատրիարքարանի Սնտուկին։—2. Անթառամ Մալեան անուն կնոջ կողմէ ասկէ առաջ Գանոնլըի եկեղեցւոյն նուիրեալ Պէչիքթաշլը սան խնդիրը, բստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարքին, վերաքննել ուշադրութեան առնելով, հարկ դատուեցաւ ի ներկայութեան Քաղաքական Ժողովոյ անդամ Խորեան Էֆէնտիի եւ Նուիրատու տիկնոջ, ինչպէս նաեւ Գանոնլըի նախորդ եւ արդի Թաղ. Խորհուրդներու ատենապետներուն, հաւաքական խորհրդակցութիւն մը ընել եւ արդիւնքին համեմատ կարեւորը առաջարկել Քաղաքական Ժողովոյ։—3. Գարթալի Թաղ. Խորհուրդը գրով մը յայտնած ըլլալով թէ իր նախորդին Ատենապետը՝ եկեղեցւոյ սեփական կալուածագրերը չուզեր փոխանցել իր յաջորդին, որոշեց յանձնարարել յիշեալին՝ փոխանցել անմիջապէս այդ կալուածագրերը ու եւ է պատասխանատուութենէ զերծ մնալու համար։—4. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ մէկ գրոյն վրայ, որոշուեցաւ յանձնարարել Նախորդ առժամեայ Թաղ. Խորհրդոյ դիւանին, որ փութայ մատուցանել Տնտեսական Խորհրդոյ իր 14 ամսեայ պաշտօնավարութեան հաշիւներն՝ ի քննութիւն։—5. Հանգուցեալ Զաքարիա քահանայի կողմէ ի նպաստ այրի կարօտ երիցակնաց հաստատեալ վաղֆի հասութից խնդրոյն նկատմամբ Ղալաթիոյ Խնամակալութեան կողմէ ուղղեալ պատասխանագիրը նկատողութեան առնելով, որոշեց անոր պարունակութիւնը հաղորդել Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ, եւ լսել այս մասին անոր բացատրութիւնները։

ԼՈՒՐԵՐ ՌՈՏՈՍԹՕՅԷՆ

(ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

ՌՈՏՈՍԹՕ, 12 Մայիս

Այսօր, կիրակի, իր անդրանիկ պատարագը մատոյց Ս. Թադէոս եկեղեցւոյն մէջ Տ. Ներսէս նորընծայ քահանան, որ ինչպէս գրուեցաւ իր ձեռնադրութեան առթիւ, Պիզայի ժողովուրդին մէջ քահանայագործելու նուիրուած է։ Քահանայական քառասնօրեայ ծոմապահութիւնը Ռոտոսթոյի մէջ անցուց. յիշեալը արդէն հեզահամբոյր եւ խոնարհ բնաւորութեան տէր, առաջին օրէն իսկ բոլոր ծանօթներու համակրութիւնը գրաւած էր։ Պատարագի միջոցին՝ յատենի Ս. եկեղեցւոյն հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները յայտնեց քաղաքիս ժողովուրդին կողմէ իրեն ցոյց տրուած նիւթական եւ բարոյական աջակցութեան համար. իրեն եղած բազմաթիւ նուէրներուն եւ սիրալիր ընդունելութեան համար իր երախտագիտութիւնը յայտնեց. յիշեց մասնաւորաբար Ճամճեան Պօղոս էֆ.ն, որ բարեհաճած էր կնքահայրութեան պաշտօնը ստանձնել բարեսիրաբար։ Կը շնորհաւորենք Պիզայի ժողովուրդը՝ իրենց այս բարեյաջող ընտրութեան առթիւ. տեղի կայ յուսալու որ տեղւոյն ժողովուրդը նիւթապէս եւ բարոյապէս ձեռնտու պիտի գտնուի. այն ատեն միայն հօտ եւ հովիւ պիտի կրնան օգտուիլ փոխադարձաբար։ Տ. Ներսէս քահանայ այս հինգշաբթի կ'ուղեւորի իր պաշտօնատեղին։

—Ս. Խաչ Թաղի աղքատաց խնամակալութիւնը ժամանակէ մը ի վեր գրեթէ կազմալուծուած վիճակ մը ունէր՝ անդամներու մեծագոյն մասին մէկիկ մէկիկ հրաժարելովը։ Թաղ. Խորհուրդը թաղեցի յարմարաւոր անձերէ նոր խնամակալութիւն մը կազմեց. նորընտիր անդամները անմիջապէս ձեռնարկեցին դիւանի ընտրութեան, որուն ահաւասիկ արդիւնքը.— Տեարք Յովհ. Սըվաճեան Ատենապետ, Կարապետ Ղարսեան Ատենադպիր, Գէորգ Քէրբիչճեան Գանձապետ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԱՄԱԹԷՕՌ ՊԱՒՂՈՍԻՆ

Երէկուան Մանզումէի մէջ կարդացի ձեր խուսափողական երկտողը։ Շիտակը, ինչ մեղքս պահեմ, ցաւ զգացի ձեր խղճալի գրութեանը վրայ։

Այս անգամ, ալ ճարերնիդ հատած, կ'ըսէք. «Քանի որ քանի մը բրօֆէսէօրներ (!) ակռան իբր ոսկոր նկատած են՝ մենք ալ այնպէս կ'ընդունինք»։

Կը սխալիք Պ. Պաւղոս։ Վերջին անգամ ըլլալով կ'ըսեմ թէ՝ ակռան ոսկոր չէ. ակռան ոսկորէ շատ տարբեր մարմին մըն է, ինչ որ չէ թէ միայն Գերմանիոյ, Ֆրանսայի եւլն. բժիշկները ընդունած են, այլ եւ մեր մօտիկը գտնուող բժիշկները, Կ. Պոլսոյ բժշկական վարժարաններու ուսուցիչները։ Ա՛յնչափ հեռուները երթալու ալ պէտք չկայ։ Եթէ ատամնաբոյժ բարեկամ մը ունիք, անգամ մը անոր ալ հարցուցէք։ Ամօթ չէ՛։ Բայց ամէն պարագայի մէջ Պ. Պաւղոս լաւ կ'ըլլայ որ չգիտցած բաներնուդ մէջ ասանկ ոտքով ձեռքով չմտնէք։

Կ. Տ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԵԱՆ

16 Մայիս 1902

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԷՇԹԷ, 28 մայիս.—Աւստրիոյ պատուիրակութիւնը ընդունեց Ելմտացոյցի յանձնաժողովին տեղեկագիրը եւ արտաքին գործոց Նախարարութեան ելմտացոյցը։ Կոլուխովսքի կոմսը, մերժելով ընդդիմադիր կուսակցութենէն քանի մը ատենաբաններու յայտարարութիւնները, նորէն ըսաւ թէ Եռեակ Զինակցութիւնը իր հանգամանքէն ու արժէքէն բան մը չէ կորսնցուցած եւ թէ ո՛չ այսօր եւ ո՛չ ալ ուրիշ ատեն ոչ ոքի դէմ կ'ելլէ։ Վիճաբանութիւնները պիտի աւարտին յառաջիկայ նիստին որ յունիս 5ին տեղի պիտի ունենայ։

ԲԱՐԻԶ.— Նախարարները առտուն գումարուեցան։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ հաւանած են Պ. Վալտէք-Ռուսոյի որոշման՝ դահլիճին հրաժարմանը մասին. սակայն հրաժարականը յառաջիկայ երեքշաբթի միայն պիտի հրապարակուի։

ՄԱՏՐԻՏ.— Նախարարաց Խորհուրդին այսօրուան նիստին մէջ երկրագործական նախարար Պ. Քանալէխաս հրաժարեցաւ։ Միւս բոլոր նախարարներն ալ իրենց հրաժարականները տուին Պ. Սակաստայի, որպէս զի դիւրանայ նախարարական տագնապին լուծումը, բայց Պ. Սակաստա կը ջանայ որ միայն երկրագործական նախարարը փոխուի։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 28 մայիս.— Պ. Վալտէք-Ռուսօ յառաջիկայ երեքշաբթի, յունիս 3, գումարուելիք Նախարարաց Խորհուրդին պիտի ներկայացնէ դահլիճին հրաժարականը։ Նոր Երեսփ. Ժողովին առաջին նիստը յունիս 1ի կիրակի օրը տեղի պիտի ունենայ՝ երիցագոյն անդամին նախագահութեամբ։ Անմիջապէս առժամեայ դիւանին ընտրութեան պիտի ձեռնարկուի որ պիտի պաշտօնավարէ որքան ատեն որ տեւէ ընտրութեանց քննութիւնը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը, հիւսիսային կողմը կատարած ուղեւորութենէ վերադարձին, յունիս 26ին, Ռէվէլի առջեւ պիտի կենայ, եւ Ռուսիոյ նաւատորմին ռազմափորձերուն ներկայ պիտի գտնուի, առանց ցամաք ելլելու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան սուրհանդակ մը, այսօր, Բեդերսպուրկ ուղեւորեցաւ, տանելով շատ կարեւոր պաշտօնագիրներ։

ՊԱԼԷՐՄՕ.— Իտալիոյ թագաւորը, այսօր, այցելեց Նաւաբաժինը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հաշտութեան մասին հակասական լուրեր կային Լոնտոնի Սակարանին մէջ, ուր ընդհանուր լաւատեսութիւն կը տիրէր, բայց հարաւային Ափրիկէի հանքային արժէթուղթերու վրայ կատարուած վաճառումներ՝ գիներու թեթեւ անկում մը առաջ բերին։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆոռ-տը Ֆռանսէն կը հեռագրեն թէ Բէլէ հրաբուխը նոր բորբոքում մը ունեցեր է։

—Պ. Տէլքասէ, նախագահ Պ. Լուպէի կողմէ, երախտագիտութիւն յայտնեց կոմս Լամստորֆի, Մարթինիքի արկածեալներուն ի նպաստ Ցարին տուած նուէրին համար։

ՔՈՓԷՆՀԱԿ.— Քրիսթիան թագաւորը մօտերս Բարիզ պիտի երթայ։

ՎՐԻՊԱԿ.—Այսօրուան Քաղաքական Տեսութեան երկրորդ սիւնակի տասներկուերորդ տողին մէջ գտնուող ասոնց բառը պէտք է կարդալ առանց։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երես
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 15 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	28	06
Ամէնէն բարձր գին	»	28	09
Ամէնէն վար գին	»	28	06
Ռումէլիի Երկաթուղի գոզ.	ֆր.	110	75
Ամէնէն բարձր գին	»	111	—
Ամէնէն վար գին	»	110	75

ԲԱՑՈՒՄ 16 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	28	04 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	110	50
Շիրքէթի Խայրիէ		26	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹմ.		0	10
Սօս. ՕԹմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		2	57
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	47
» ժուիսանս		1	50
» պարտաթուղթ		489	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		488	—
Թրանսվալ		161	—
Քրէտի Ֆոնսիէ էժիբսիէն		263	—
Լավրիոմ		73	75

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	37
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	71 1/2
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	70

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ էմբէրիալ	»	90	—
Քրիմիգ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	102	—
Ռուպլի ԹղԹադրամ	Օ. Ո.	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Մայիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		96	63
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.		51	50
» » » Դ. բաց.		25	50
» » » Դ. գոց.		25	50
Օսմանեան Պանքա		12	75
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		39	50
» Մօնօբօլ		43	50
Պուլկարական 1888		87	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		108	—
Տօմինիալ		106	12
Թրանսվալ		6	43
Այտին երկաթուղի		14	50
Փոխառութիւն		25	36 3/4

ԲԱՐԻԶ, 28 Մայիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	22
» » 3 1/2 %		102	47
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	25	90
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. գոց.	»	25	90
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	27	90
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	567	—
Օսմանիէ	»	462	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	111	25
Օսմ. մաքսատուն	»	524	50
Օսմ Ռէժի	»	321	—
Բրիօրիթէ Թիւբք 4 %	»	505	50
Քրէտի Լիոնէ	»	1040	—
Իտալական Ռանթ	»	102	75
Սպանիական արտաքին	»	78	80
Թրանսվալ	»	161	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	215
Դրամադեղչ	»	—	—

ՊԷՐԼԻՆ, 28 Մայիս

Ռուպլը	ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	110	40
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	-
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	335

ՎԻԷՆՆԱ, 28 Մայիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	240	30
Ռումէլի երկաթուղի	»	107	50
Օսմ. Ռէժի	»	293	50

ՊՐԻՒՍԷԼ, 28 Մայիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		25	65
Ռումէլի երկաթուղի		110	25

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 28 փետրուար 1902

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի		ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի	
Բաժնիք չգանձուած	5,500,000	—	Դրամագլուխ	11,000,000	—
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	1,995,305	34	Պանքատոմսք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	1,054,786	—
» » մասնաճիւղս	609,683	02	Վճարելի փոխանակիրք	1,420,505	60
Գանձելի փոխանակագիրք	1,196,496	19	Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն — պահանջողք	1,293,876	39
Պետական արժէթուղթք	2,490,408	10	Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	6,698,671	25
Զանազան արժէթուղթք	1,209,726	85	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	5,398	38
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն — պարտականք	2,541,740	56	Վճարելի շահաբաժինք	770,484	93
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	2,806,452	73	Զանազանք	559,947	35
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառաց	4,106,775	01			
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	284,763	50			
Զանազանք	62,319	60			
Օ. Ո.	22,803,670	90	Օ. Ո.	22,803,670	90

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Տնօրէն
Ժ. ՕՊՊՈՒԱՆՕ

Ընդհ. Տնօրէն
Ռ. ՀԱՄԻԼԹԸՆ ԼԱՆԿ

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին
Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք
Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաճէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՏՈՔԹ. ՆԻՔՈԼԱ ԿԱԼԻՆՈՍ

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Հիւանդներ կ'ընդունի ու կը դարմանէ իր մասնաւոր դարմանատան մէջ, Ղալաթիա, Թրամվային վրայ, Սանտըգճըլար ճամբուն, Գարագէօզ օթէլին դիմաց, լոմպարտին խանութին վրայ, Թիւ 97, ուր կը գտնուի ամէն օր առտուան ժամ 3էն մինչեւ իրիկուան 11։ Ջերմամիզութիւնը (պէլ սօղուգլուղը) թէ՛ նոր սկսած եւ թէ հինաւուրց մնացած եւ անկէ ծագում առած հիւանդութիւնները՝ ինչպէս դժուարամիզութիւնք, յաճախամիզութիւնը, ամորձիքներու ուռեցքը, միզանցքի նեղնալը, եւայլն, եւայլն կը դարմանէ բոլորովին նոր մեթոտով, առանց ցաւ զգացնելու եւ քիչ ժամանակի մէջ։ Անոնք որ կը թերահաւատին, առողջանալէ ետք ալ կրնան վճարել այցագինը։

Տոքթ. Կալինոս կատարեալ յաջողութեամբ կը բուժէ նաեւ մորթի հիւանդութիւնները։ Անոնք որ այս կարգի հիւանդութիւններու ենթակայ են եւ յուսահատած, թո՛ղ դիմեն յիշեալ բժիշկին, ապահովապէս գոհ պիտի մնան։ 3—20

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական զեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որդեծնութենէ կը զրկեն մարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ անվրէպ կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ ուրիշ բանի չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անպատեհութիւններէն։ Հետեւաբար անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոտով պատրաստուած դեղը գնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Սանդալ Սալօլէ Էմմրին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք։

Կը ծախուի նէնէ Ճամփի բովը Բէազիտ պէյի. Սուլթան Համամ Մէջիտի, Լինօս, Պօնտէյիրօ դեղի մթերանոցներն ու Պահճէ Գաբու Բիւչիւքեան դեղարանը։

897 36—52

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ 'արժեթուղթեր' իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահերը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամենէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ ճամբա
ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու տկար կազմ ունեցողներու, արեան ապականութեան և մորթի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրծքի տկարութենէ տառապողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը գանեցնեն զայն գործածողները, որոնք կամ դարշանքով կը խմեն և կամ կը ստիպուին բնաւ չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկական հաճառէն տօքթէօր ԲՈՒՐԹՈՒԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ, որ հասարակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անիսոնի, եղեւնի ու մանիշակի հոտը կը զգացնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու։ Ո՛չ խմուելու ատեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժիշկները միաձայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ միեւնոյն ժամանակ ազդեցիկ և փորձուած դարմանն է դժուարաշնչութեան, կուրծքի խլուածքներու, հազբուխի, կուրծքի տկարութեան և մինչեւ իսկ կրնայ առաջքն առնել թոքախտին։ Ամէն ճաշէ առաջ մէկ-մէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահճէ գաբու Բիւչիւքեան դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէջիտի Լինօս և Պօնտիցիանոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղարաններու մէջ։

796 35—52

ՏՈՔԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սէթէ ալ Բերա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքեճի դեղարան Նալբաս։ Միւս օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Պօրթոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Բամէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիւս	2400
Թէյալը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանօբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիոթիս	2500	Կիւյէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՈՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպրուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն բաց տարիքի ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին. ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ. — Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ ! ! ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1841	Քլէօս	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4532	Լէանտրօ	2272	Ռինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Օթէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Միքատօ շոգենաւը, նաւապետ Ուօրտ, ընդհանուր վաճառքով մեկնած է ամսոյս 26ին և յունիս 9ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24. Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ԼՈՆՏՈՆ

[illegible] 31 դեկտ. 1898ի
162, 924, 140 ֆրանք
Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններէ և այլն՝
31 դեկտեմբեր 1898ի
29, 765, 473 ֆրանք
Ընկերութեան հաստատութենէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումներ, կենդանութեան, թօշակ, եւն.
362, 858, 507 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6819 թղթեր առած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ԷՏՈՒԸՐՏ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալլէչմէճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Յունիս 3էն Անատոլի Մարսէյլէն,
» 9էն Սիռիաք Անտ. եղերքէն
Պէլճիական Ռումանիա շոգենաւը Անվերսէն հոս կը սպասուի յունիս 6ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յունիս 4ին Անատոլի, Սամսոն, Տրապիզոն, Բաթում և Նովօրօսիսք
» 10ին Սիռիաք, ուղ. Մարսէյլ
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւն

Դշ.	14/27	Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ.	15/28	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բօր-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ.	16/29	Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Եշ.	16/29	Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր.	17/30	Օտեսա ժամը 1ին յետ միջօրէի։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Աբէնինըն	3500
Քեստրիան	10500	Արաբ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալգաշիրըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրամանագիրը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 մաքսատան հին տեղը

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Սըրանի	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ ԺՕԼԻ ԷԼ ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմոնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

— 30 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՍ

ՆԱՄԱԿ Ը.

Որո՞ւ հետ կրնայ խօսիլ ա՛յն մարդը՝ որ ինքը միայն ուսումնասիրած է պատմութիւնը կամ որոճացած է ընտիր մատենագիրներուն հրաշակերտները։ Եթէ կ'ուզէ ապրիլ իր նմաններուն ընկերութեան մէջ, պէտք է որ պատրաստաբան, արագախօս ըլլայ և միանգամայն գիտնայ լեզուային նորաձեւ ու աղճատ բացատրութիւնները։ Միմիայն ներելի է խօսիլ նախընթաց օրուան դէպքերուն վրայ. ամէն ինչ որ կը վերաբերի երկու օր առաջուան, անհամ ու ծթուած է, նորագոյն լուրերը միայն շահեկանութիւն ունին եւ եթէ ձեր լուրերը թարմ չեն, կրնաք լաւ, խօսքը ձեր քովինինն է, քանի որ նա գիտէ վերջին լուրը։

Մաքի վերաբերող բաներու մասին անտարբեր եղողը ոչ նուազ անտարբեր կ'ըլլայ նաեւ սրտի վերաբերող բաներու մասին. առօրեայ գործերը կը խեղդեն զգացումներն այնչափ որչափ կը գոցեն իմացականութիւնը։ Շատ հաւանական է որ արտաքոյ մը կամ խելացի մը համար ուրախ եթէ դուք զձեզ անհանգիստ ընէք նպաստներ ընծայելով կամ ծառայութիւններ մատուցանելով։ Անտարբերը մտքէն պիտի հարցնէ թէ վատնելիք ժամանակ ու չափազանց դրամ ունի՞ք։— Այս խօսքը չի նշանակեր թէ ագահութիւնը զազիր է կամ չարասրտութիւնը՝ դժուարախիլ, այլ թէ ուշադրութիւնը խոտոր է, և ունեցած դրամը կամ գործունէութիւնն ա՛յնչափ հեշտօրէն կը վատնէ իր անձին համար որ բան չի մնար ուրիշներուն։ Միւս կողմէ, երբ անդրադառնայ այս բանին, բնաւ պատճառ չի տեսներ որ համակրի այնպիսի մարդերու, որոնք թշուառութեան ենթակայ են՝ միմիայն վասն զի ծուլութիւն ըրած են, կամ ուրիշներու՝ զորս հազիւ կը ճանչնայ և որոնք աժօրաբար շատ արժանի չեն որ անոնցմով զբաղի։ Ո՞ւր կը հասնէր իր վիճակը, եթէ հարկ ըլլար այսպէս իր միտքը տանջել անխտիր ամէն մարդու համար։ Իւրաքանչիւրն ունի իր գործերը, իւրաքանչիւրը կ'աշխատի իր կողմէ, ու ինքը չէ պատճառ՝ եթէ ոմանք չեն յաջողիր բնաւ։ —«Ես ինքս, ձեզ պիտի ըսէ բաղձօրէայ, բայց քաջատողջ վաճառական մը, դրամական աղքատ կրած եմ, և ոչ ոք օգնութեան հասած է ինծի։ Անգամ մը պատահեցաւ ինծի որ կարենցիմ ու դրամապէս օգնեմ վաճառականի մը, որուն անանկութիւնը մօտալուտ էր։ Միթէ կը կարծէ՞ք որ ինծի շնորհակալութիւն յայտնեց այս մասին. Ո՛չ, անոր խօսքին դառնալով, ըսել կրցածիս կէսը միայն ըրած եմ. և առաւել շատ աւելի լաւ գաղափար մը ունեցած պիտի ըլլայի թողլով զայն որ սնանկանար։ Իրօք շատ հեշտ պիտի ըլլար, եթէ ոմանք միշտ օգնութեան հասնէին ուրիշներու, ու ասոնք բնաւ ճիգեր չթափէին իրենց ընկերին համար։ Ա՛յն աղքատը՝ որուն կ'ողորմիք, թերեւս ձեզմէ աւելի հարուստ է, ու ապերախտութի՛ւն միայն պարտիք սպասել այն բարեկամէն՝ որուն դրամական փոխատուութիւն մը ըրած էք»։

Այս խօսքը կ'ըսուի, սիրելիդ իմ Պօղոս, ցրտօրէն ու միամտօրէն չնական եղող այնպիսի լեզուով մը՝ որուն մէկ նմոյշը ձեզ տուի վերև, ու ինքնավստահութեան այնպիսի շեշտով մը՝ որ ձեզ կ'արգիլէ նոյն իսկ անդրադարձ պատասխան մը տալու վրայ մտածելէ։ Ճշմարտութիւնը սա է թէ այդ բաներն իմաստէ ու նշանակութենէ խալառ զուրկ են զայնս արտասանողին համար, վասն զի սա չի յուսահիր պայքարիլ, այլ յարմար առթիւ այսպէս կը խօսի, լոկ աքօղելու համար կրաւորականութիւն մը՝ որմէ հաճոյք կը զգայ։

Ճշմարիտ պատճառներ չկան բնաւ անտարբերին ուզածը ո՛չ բարիք է, ոչ ալ չարիք, այլ անձնական հանդարտութիւն։

Ծորչափ իրեն հաճելի ըլլայ, անտարբերը սքանչացում պիտի յայտնէ ձեզ հետ ծանօթանալուն վրայ ու բուռն համակրանք պիտի տածէ ձեզ համար։ Այսպէս, իր ազգականներուն ու բարեկամներուն համար կը զգայ այնպիսի խանդաղատանք, այնպիսի գորովանք՝ որոնք մշտատև պիտի ըլլան, եթէ անակնկալ ու ձախող պատահար մը չգայ չջնջէ այս ամենագեղեցիկ, ամենագողտրիկ զգացումները։ Այս նկարագիրը կը պատշաճի Ֆէլեռնեօ մարաջախտուհիին, այս յոյժ տարօրինակ պառաւին, որ միայն խաղամոլութեան հրայրքն ունէր. և որ իր երկու որդիները կորսնցուց՝ առանց յայտնի ըլլալու թէ ինքն եղած էր անոնց մահուան պատճառ։ Մարաջախտուհին Բարիզի մէջ ունէր կրօնաւորուհի քոյր մը, որ՝ ըստ անոր նայելով՝ թերեւս իրմէ աւելի սրամիտ ու աւելի բանգէտ էր։ «Ա՛յս էր, կ'աւելցնէ Սէն-Սիմոն, (*) միակ անձը՝ զոր մարաջախտուհին կը սիրէր. շատ անգամ, Վերսայլ կ'երթար զայն տեսնելու, և թէպէտ շատ ագահ, բայց որովհետեւ շատ ալ հարուստ էր, նուէրներով կ'ողողէր զայն։ Այս աղջիկը հիւանդացաւ, մարաջախտուհին այցելեց անոր ու այնուհետեւ իր ուղարկած մարդոց միջոցաւ անդադար տեղեկութիւններ կը ստանար անոր որպիսութեան վրայ։ Երբոր իմացաւ թէ հիւանդին վիճակը ծանրացած է ու հասկցաւ թէ նա չպիտի կրնար ապաքինիլ, «Ափսո՜ս, ուրեմն ըսաւ, ա՛լ եւս հէք քրոջս վրայ մի խօսիք ինձ»։ Իր քոյրը մեռաւ, ու այնուհետեւ երբեք անոր վրայ չխօսուեցաւ։

Անտարբերը, որ ո՛չ անյագ է ոչ ալ ընչաքաղց, չի պահանջեր որ ամէն բան իրեն յատկացուի, նա իր կեանքը չանցըներ, ինչպէս ասամոլը, իր հաճոյքին ու իր բարեկեցութեան կանխամտածօրէն հետամտելու մէջ, այլ կը պահանջէ որ ոչինչ խանգարուի, ոչինչ կորզուի իր ա՛յն բաներէն՝ որոնք կը նպաստեն զինքը հեշտօրէն անխախտ պահելու իր ինքնաօրէն կենցաղին մէջ։ Ի՛նչ ալ ըլլան կամ ի՛նչ ալ որ պատահի, կարելի չէ զինքն իրմէ խլել։ Ուրիշներէն կ'ընդունի՝ իրեն պէտք եղած բոլոր բաները, ու ինքը բնաւ չի փոխարիներ զայն։ Չարասրտութիւնը ո՛չ նուազ պիտի խանգարէր անոր կեանքին յօրինուածութիւնը՝ քան բարեսրտութիւնը՝ սոյն կրկին զգացումները հաւասարապէս օտարոտի են անոր։ Ի՞նչպէս աւելորդ հարկ է ինքզինք զրկել բարիք գործելու համար, կամ արտայայտել կրել չարիք գործելու համար։

Անտարբեր մարդուն համար տեղ չկայ դրախտին մէջ, ու դժոխքը պիտի մերժէ զայն։

Սիրայօժա՛ր ու ախմարօրէն կը ծիծաղի ազնիւ կիրքերուն վրայ. անոր քաղաքականութիւնը կը կայանայ իր չունեցած բոլոր զգացումներն իբր անբնական նկատել տալու մէջ։ Այս զգացումները մխրիմ թշնամիներ են անոր հանգստութեան. ասոնք կրնան խռովել յուրա ու հանդարտ ուրախութիւններն այն այլամերժօրէն անձնական զգացումին՝ որ, ինչպէս կ'ըսէ Ճիաքօմօ Լէօփարտի, (*) իր եսին շուրջը սուր կը խաղցնէ՝ իբր պաշտպանութիւն։

Արտաքին կողմն երբեմն երեւոյթ մը կ'ունենայ, բայց ամէնն այսչափ է. կեղեւը ոչինչ կը թաքուցանէ, գլուխը չի խորհիր, սիրտը չի բաբախեր. դատարկութիւնն ամենուրեք է։ Թոքվիլ (**) իրաւունք ունէր ըսելու «Հոգւոյն մեծ հիւանդութիւնը ցրտութիւնն է»։

(Շարունակելի)

(*) Դուքս Սէն-Սիմոն, Վերսայլ ծնած, Ֆրանսացի պատմագիր, հեղինակած է հռչակաւոր Յիշատակարաններ Լուդովիկոս ԺԴ.ի ու Լուդովիկոս ԺԵ.ի թագաւորութիւններուն վրայ (1675-1755)։

(*) Ճիաքօմօ Լէօփարտի, Իտալացի ներկուռ գրող, բանաստեղծ, սկեպտիկ ու յոռետես փիլիսոփա՛յ, Նէապոլսոյ մէջ մեռած։ Գրած տողերը մաւոյլ մելամաղձութիւն մը կը շնչեն (1798—1837)։

(**) Կոմս Ալեքսիս տը Թոքվիլ, Ֆրանսացի հրապարակագիր ու քաղաքական մարդ — Արտաքին գործերու Նախարար (1849— Բարիզի մէջ ծնած, իր նշանաւոր երկասիրութիւնն է Ամերիկայի մէջ ռամկական վարչական ձեւը (1805—1859)։